

વર્ષ : ૪૪ ❖ અંક:૬/૭
ઓગસ્ટ-સપ્ટેમ્બર સંયુક્ત અંક-૨૦૨૦

શ્રદ્ધેય સંતશ્રી આત્માનંદજી પ્રેરિત

Retail Price Rs. 10/- Each

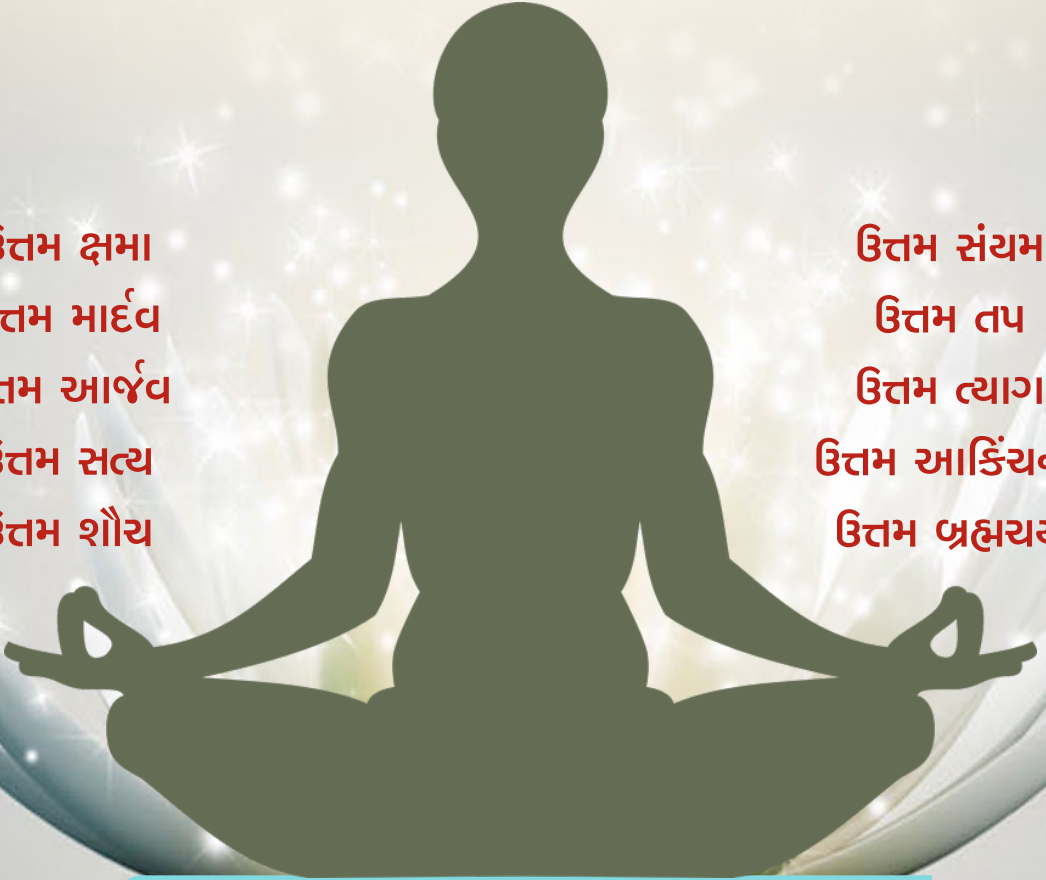
દિવ્યધ્વનિ

શ્રી દશભક્ષણ પર્વ

ઉત્તમ ક્ષમા
ઉત્તમ માર્દવ
ઉત્તમ આર્જવ
ઉત્તમ સત્ય
ઉત્તમ શૌચ

ઉત્તમ સંયમ
ઉત્તમ તપ
ઉત્તમ ત્યાગ
ઉત્તમ આર્કિંચન્ય
ઉત્તમ બ્રહ્મચર્ય

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર

(શ્રી સત્શ્રુત - સેવા - સાધના કેન્દ્ર સંચાલિત)
કોબા ૩૮૨ ૦૦૭. (જિ. ગાંધીનગર, ગુજરાત)
ફોન : (૦૭૯) ૨૩૨૭૬૨૧૯, ૨૩૨૭૬૪૮૩-૮૪

E-mail : mail@shrimadkoba.org, Web.: www.shrimadkoba.org

સંસ્થામાં શ્રી પર્યુષણ મહાપર્વની આરાધના વેળાએ

પૂજ્ય બહેનશ્રી

આદ. બા.ઢ. સુરેશજી

આદ. બા.ઢ. અલકાબેન

આદ. શ્રી અનુપમભાઈ શાહ

તપની આરાધના કરનારા તપસ્વીઓ

શ્રી શ્રુતિબેન શાહ

શ્રી જૈનમભાઈ શાહ

બા.ઢ. ઇયાબેન શેઠ

શ્રી ઉષાબેન કોઠારી

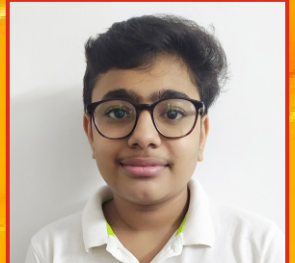
ચિ. ચંદન પાટીદાર

ચિ. તેજસ જૈન

ચિ. અક્ષત જૈન

ચિ. વિરાગ મણિયાર

:: પ્રેરક :-

શ્રદ્ધેયશ્રી આત્માનંદજી
ૐ

:: તંત્રી - સંપાદક :-

શ્રી મિતેશ એ. શાહ
ફોન : (૦૭૯) ૨૭૫૦૩૬૫૬

:: સ્વત્વાધિકારી :-

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક
સાધના કેન્દ્ર
(શ્રી સત્શ્રુત-સેવા-સાધના કેન્દ્ર
સંચાલિત)
ૐ

:: મુદ્રક-પ્રકાશક :-

ડૉ. શ્રી શર્મિષ્ઠાબેન એમ. સોનેજી
શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક
સાધના કેન્દ્ર, કોબા
ૐ

:: પ્રકાશન સ્થળ :-

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક
સાધના કેન્દ્ર
કોબા - ૩૮૨ ૦૦૭
ફોન : (૦૭૯) ૨૩૨૭૬૨૧૯
૨૩૨૭૬૪૮૩/૮૪
ફેક્સ : (૦૭૯) ૨૩૨૭૬૧૪૨
ૐ

:: લવાજમ શ્રેણી :-

ભારતમાં
ત્રિવાર્ષિક રૂ. ૪૦૦
આજીવન રૂ. ૨૦૦૦
પરદેશમાં
By Air Mail
ત્રિ-વાર્ષિક : Rs. 4000
\$-80, £-60
આજીવન : Rs. 15000
\$-300, £-220

દિવ્યધ્વનિ

અનુક્રમણિકા

- (૧) શ્રી સદ્ગુરુપ્રસાદ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજી ૫
- (૨) પર્યુષણ : આત્મજાગૃતિનું પર્વ -
..... પૂજ્યશ્રી આત્માનંદજી ૬
- (૩) પર્યુષણમાં શું કરીએ ? શું ન કરીએ ? ૮
- (૪) આંતરજીવનની શુદ્ધિનું પર્વ
..... ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈ ૧૦
- (૫) ચૈતન્યરસાનુભૂતિનો અવસર
..... પ્રા. ચંદાબહેન પંચાલી ૧૨
- (૬) વિનય ગુણની આરાધના પૂજ્ય બહેનશ્રી ૧૪
- (૭) શ્રી દેવચંદ્રજી ચોવીશી શ્રી અશોકભાઈ શાહ ૧૬
- (૮) સમ્યક્ તપ બા.બ્ર. શ્રી સુરેશજી ૨૧
- (૯) શ્રી કલ્યાણમંદિર સ્તોત્ર...શ્રી મહેન્દ્રભાઈ ખંધાર.... ૨૩
- (૧૦) પર્વના આઠ દિવસોમાં શ્રી પારુલબેન ગાંધી... ૨૭
- (૧૧) તપની આરાધનાનું પર્વ .. શ્રી મિતેશભાઈ શાહ ૩૧
- (૧૨) જીવન આદિત્ય : દિવાળી પુસ્તિકા ૩૩
- (૧૩) સમાજ-સંસ્થા દર્શન ૩૫

વર્ષ : ૪૪ ઓગસ્ટ-સપ્ટેમ્બર સંયુક્ત અંક ૨૦૨૦અંક-૬/૭

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર
(શ્રી સત્શ્રુત-સેવા-સાધના કેન્દ્ર સંચાલિત)
કોબા - ૩૮૨ ૦૦૭ (જિ. ગાંધીનગર, ગુજરાત)
ફોન : (૦૭૯) ૨૩૨૭૬૨૧૯/૪૮૩/૮૪
mail@shrimadkoba.org, www.shrimadkoba.org

Bank Detail : Shrimad Rajchandra Adhyatmik Sadhana Kendra
Name of Bank : Kotak Mahindra Bank
Branch : Chandkheda, Ahmedabad - 382424.
A/c. No. : 08390020000044 • IFS Code : KKBK0000839

લેખકો / ગ્રાહકો / વાચકોને

- ☞ 'દિવ્યધ્વનિ' દર મહિને પ્રગટ થાય છે.
- ☞ કોઈ પણ અંકથી ગ્રાહક થઈ શકાય છે.
- ☞ ત્રણ વર્ષથી ઓછી મુદતનું લવાજમ સ્વીકારવામાં આવતું નથી.
- ☞ ચેક/ડ્રાફ્ટ/એમ.ઓ. 'શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર, કોબા'ના નામનો મોકલવો.
- ☞ સહુ સ્વજનો-મિત્રો વધુમાં વધુ ગ્રાહકો નોંધાવીને સહયોગી બને તેવી વિનમ્ર અપેક્ષા છે.
- ☞ ગ્રાહકોએ પત્રવ્યવહારમાં પોતાનો ગ્રાહક નંબર અને પૂરું સરનામું અવશ્ય લખવું. ગ્રાહક નંબર સરનામાની ઉપર લખેલો હોય તે નોંધી રાખવા વિનંતી છે.
- ☞ સરનામામાં ફેરફાર થયાની જાણ તાત્કાલિક કરવા વિનંતી છે.
- ☞ કોઈપણ લેખ સ્વીકારવો કે ન સ્વીકારવો કે ક્રમશઃ લેવો તેનો સંપાદકશ્રીને સંપૂર્ણ અધિકાર રહેશે.
- ☞ લેખકોનાં મંતવ્યો સાથે સંપાદકશ્રીનું સહમત હોવું આવશ્યક નથી.

: મુદ્રણસ્થાન :

ભગવતી ઑફસેટ

૧૫/સી, બંસીધર ઍસ્ટેટ, બારડોલપુરા,

અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૦૪

ફોન : ૨૨૧૬ ૭૬૦૩

પ્રાર્થના

હે પરમકૃપાળુદેવ !

ભગવાન મહાવીરે કહ્યું છે કે આરોગ્ય, માંદગી, શાંતિ-અશાંતિ, કીર્તિ-બદનામી, સુખ-દુઃખ, મનુષ્યપણું, પ્રાણીપણું-આ સર્વનું કારણ પોતાના કર્મો જ હોય છે અને દરેક આત્મા કર્મોથી મુક્ત બનીને પરમાત્મસ્વરૂપને પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

હે પ્રભુ ! અત્યાર સુધી આવી વાતો અમે જાણતા ન હતા ત્યાં સુધી જીવનમાં જે સારું બને તે અમે કર્યું, અને નહારું બને તે માટે બીજાને દોષ દેતા હતા. ઉદયમાં આવેલા કર્મો ભોગવતા તો હતા પણ ભોગવતી વખતે સમભાવ રહેતો ન હતો. તેથી ફરીથી નવા કર્મો બંધાતા જ રહેતા હતા. આપ મળ્યા, સદ્ગુરુદેવનું શરણ મળ્યું. આપના અમૃતવચનોએ તો કોઈ અલૌકિક અસર કરવા માંડી ! અનાદિકાળથી આત્મા ઉપર ચોટેલી માન્યતાઓના પાયા હચમચી ઉઠ્યા છે. આપે કહ્યું છે કે કોઈનો દોષ નથી, અમે કર્મ બાંધ્યા છે, એટલે અમારો જ દોષ છે. વળી કહ્યું છે, “તારો દોષ એટલો જ છે કે અન્યને પોતાનું માનવું, પોતે પોતાને ભૂલી જવું” ‘ક્ષમાપના’ ના પાઠમાં આપે આ વાત સ્પષ્ટપણે સમજાવી છે, તે પોતાના દોષોનું વર્ણન વાંચતાં અમને ખ્યાલ આવી ગયો છે. છતાં પણ કોઈવાર મન ડગી જાય છે ત્યારે આપનું બોધવચન સ્મરણમાં આવે છે કે, “સર્વ કાર્યમાં કર્તવ્ય માત્ર આત્માર્થ છે એ સંભાવના નિત્ય મુમુક્ષુજીવે કરવી યોગ્ય છે.” આ બધું જાણીને કહેવાનું મન થાય છે - “બંધન ગાઢા અતિ બાંધ્યા મેં, વગર વિચાર્યે હે ગુરુરાજ, કેમ કરીને છૂટું હું તો, શક્તિ નથી કંઈ મુજમાં આજ. નિર્બળને પામર છું હું તો, તું છો સમજણનો ભંડાર, ભવસાગરને પાર કરું હું, એવી સમજણ દો દાતાર. અનંતવાર આતમને ગાળ્યો, દેહને અર્થે મેં ગુરુરાજ, શક્તિ એવી આપજો મુજને, દેહને ગાળું આતમકાજ.”

॥ ॐ શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ: ॥

શ્રી સદ્ગુરુપ્રસાદ

શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજી

પત્રાંક-૧૨૮

વવાણિયા, પ્રથમ ભાદ્ર. સુદ ૬, ૧૯૪૬

ધર્મેચ્છક ભાઈઓ,

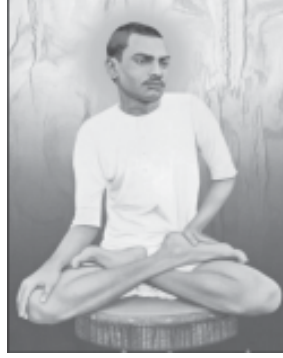
પ્રથમ સંવત્સરી અને એ દિવસ પર્યંત સંબંધીમાં કોઈ પણ પ્રકારે તમારો અવિનય, આશાતના, અસમાધિ મારા મન, વચન, કાયાના કોઈ પણ યોગાધ્યવસાયથી થઈ હોય તેને માટે પુનઃ પુનઃ ક્ષમાવું છું.

અંતર્જાનથી સ્મરણ કરતાં એવો કોઈ કાળ જણાતો નથી વા સાંભરતો નથી કે જે કાળમાં, જે સમયમાં આ જીવે પરિભ્રમણ ન કર્યું હોય, સંકલ્પ-વિકલ્પનું રટણ ન કર્યું હોય, અને એ વડે 'સમાધિ' ન ભૂલ્યો હોય. નિરંતર એ સ્મરણ રહ્યા કરે છે, અને એ મહા વૈરાગ્યને આપે છે.

વળી સ્મરણ થાય છે કે એ પરિભ્રમણ કેવળ સ્વચ્છંદથી કરતાં જીવને ઉદાસીનતા કેમ ન આવી? બીજા જીવો પરત્વે ક્રોધ કરતાં, માન કરતાં, માયા કરતાં, લોભ કરતાં કે અન્યથા કરતાં તે માહું છે એમ યથાયોગ્ય કાં ન જાણ્યું? અર્થાત્ એમ જાણવું જોઈતું હતું, છતાં ન જાણ્યું એ વળી ફરી પરિભ્રમણ કરવાનો વૈરાગ્ય આપે છે.

વળી સ્મરણ થાય છે કે જેના વિના એક પણ પણ હું નહીં જીવી શકું એવા કેટલાક પદાર્થો (સ્ત્રીઆદિક) તે અનંત વાર છોડતાં, તેનો વિયોગ થયાં અનંત કાળ પણ થઈ ગયો; તથાપિ તેના વિના જિવાયું એ કંઈ થોડું આશ્ચર્યકારક નથી. અર્થાત્ જે જે વેળા તેવો પ્રીતિભાવ કર્યો હતો તે વેળા તે કલ્પિત હતો. એવો પ્રીતિભાવ કાં થયો? એ ફરી ફરી વૈરાગ્ય આપે છે.

વળી જેનું મુખ કોઈ કાળે પણ નહીં જોઉં;

જેને કોઈ કાળે હું ગ્રહણ નહીં જ કરું; તેને ઘેર પુત્રપણે, સ્ત્રીપણે, દાસપણે, દાસીપણે, નાના જંતુપણે શા માટે જન્મ્યો? અર્થાત્ એવા દ્વેષથી એવા રૂપે જન્મવું પડ્યું! અને તેમ કરવાની તો ઈચ્છા નહોતી! કહો એ સ્મરણ થતાં આ કલેશિત આત્મા પરત્વે જીગુપ્સા નહીં આવતી હોય? અર્થાત્ આવે છે.

વધારે શું કહેવું? જે જે પૂર્વના ભવાંતરે ભ્રાંતિપણે ભ્રમણ કર્યું; તેનું

સ્મરણ થતાં હવે કેમ જીવવું એ ચિંતના થઈ પડી છે. ફરી ન જ જન્મવું અને ફરી એમ ન જ કરવું એવું દૃઢત્વ આત્મામાં પ્રકાશે છે. પણ કેટલીક નિરુપાયતા છે ત્યાં કેમ કરવું? જે દૃઢતા છે તે પૂર્ણ કરવી; જરૂર પૂર્ણ પડવી એ જ રટણ છે, પણ જે કંઈ આડું આવે છે, તે કોરે કરવું પડે છે, અર્થાત્ ખસેડવું પડે છે, અને તેમાં કાળ જાય છે. જીવન ચાલ્યું જાય છે, એને ન જવા દેવું; જ્યાં સુધી યથાયોગ્ય જય ન થાય ત્યાં સુધી, એમ દૃઢતા છે તેનું કેમ કરવું? કદાપિ કોઈ રીતે તેમાંનું કંઈ કરીએ તો તેવું સ્થાન ક્યાં છે કે જ્યાં જઈને રહીએ? અર્થાત્ તેવા સંતો ક્યાં છે, કે જ્યાં જઈને એ દશામાં બેસી તેનું પોષણ પામીએ? ત્યારે હવે કેમ કરવું?

“ગમે તેમ હો, ગમે તેટલાં દુઃખ વેઠો, ગમે તેટલા પરિષહ સહન કરો, ગમે તેટલા ઉપસર્ગ સહન કરો, ગમે તેટલી વ્યાધિઓ સહન કરો, ગમે તેટલી ઉપાધિઓ આવી પડો, ગમે તેટલી આધિઓ આવી પડો, ગમે તો જીવનકાળ એક સમય માત્ર હો, અને દુર્નિમિત્ત હો, પણ એમ કરવું જ.

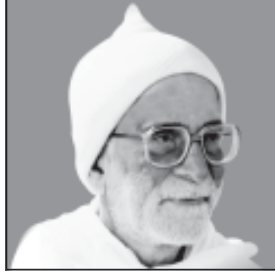
ત્યાં સુધી હે જીવ ! છૂટકો નથી.”

(અનુસંધાન પાના નં. ૯ પર)

પર્યુષણ : આત્મજાગૃતિનું પર્વ

પરમ શ્રદ્ધેય સંતશ્રી આત્માનંદજી

ભૂમિકા : ભારત દેશમાં પ્રાચીન કાળથી અનેક તીર્થંકરો, અવતારી પુરુષો, ઋષિમુનિઓ અને સંતોની પરંપરા ચાલી આવી છે. તેઓએ પોતાના જીવનમાં મહાન અને પ્રબુદ્ધ પુરુષાર્થ કરીને જે દિવ્યજ્ઞાન સહિતના શાશ્વત-સ્વાધીન આનંદની પ્રાપ્તિ કરી, તેની પ્રાપ્તિ જગતના સર્વ જીવને થાય તે આશયથી તેઓએ બોધનો ધોધ વહેવરાવ્યો. આવી ‘સર્વજનહિતાય સર્વજીવસુખાય’ જે જ્ઞાનગંગા આજે આપણા સુધી સદ્ભાગ્યે પહોંચી છે. તો ચાલો આપણે તેમાં નિમજ્જન કરીને આપણી જિંદગીને સફળ બનાવીએ.

(૧) સર્વ જીવની મૂળભૂત સમાનતા : આ જગતમાં આપણે અનેક પ્રકારના મનુષ્યો, પ્રાણીઓ, પક્ષીઓ, જીવજંતુઓ અને વનસ્પતિઓ જોઈએ છીએ. આ બધીય જીવસૃષ્ટિમાં આપણા જેવું જ ચૈતન્ય સર્વ સમયે વિલસી રહ્યું છે એવી સાચી સમજણ જો આપણે કેળવીએ, તો આપણા જીવનના આખા અભિગમનો જ એક નવીન પુનર્જન્મ થાય. આપણા ઘરમાં, આપણા પડોશમાં, આપણી પેઢી-મિલ-કારખાના કે ખેતરમાં, આપણા નગર-પ્રાંત-દેશ કે દુનિયામાં આપણે જેના સંબંધમાં આવીએ તેનામાં આપણને આપણા જેવો જ આત્મા દેખાય. જો આવી દૃષ્ટિ બરાબર ટકાવી રાખીએ તો આપણા જીવનમાં વિશ્વ મૈત્રીનો સંચાર થઈ જાય. આપણો સમસ્ત વ્યવહાર પ્રેમમય બની જાય. આપણે કોઈની નિંદા, ઈર્ષ્યા, દ્વેષ, ખોટો પ્રચાર કે ટાંટિયા ખેંચવામાં - પ્રવૃત્ત ન થતાં સૌને સુખ-શાન્તા-આરામ-સગવડ અને શાંતિમય જીવન જીવવામાં મદદરૂપ થવા લાગીએ. આપણી આંખોમાંથી અને વાણીમાંથી એવી તો અમૃતવર્ષા થવા લાગે કે જેની અસરથી આપણા સંપર્કમાં આવનાર સૌ કોઈને આપણા પ્રત્યે સહજ વાત્સલ્ય અને

સદ્ભાવની લાગણી ઊપજે. આમ થતાં આપણને વ્યવહાર અને પરમાર્થ બન્નેની સિદ્ધિ થાય, અને આપણા જીવનમાં સાચી અહિંસા તેના વિધેયાત્મક સ્વરૂપમાં અવતરિત થાય.

(૨) વિશાળ દૃષ્ટિ : જીવનમાં મોટા ભાગના સંઘર્ષો આપણી સંકુચિત અને એકાંગી વિચારધારાને કારણે ઊપજતા જોવામાં આવે છે. ઘરમાં અને

સમાજમાં જૂની અને નવી પેઢી વચ્ચેની ખેંચતાણ, ધર્મક્ષેત્રે વિવિધ મતમતાંતરોની કડાકૂટ, આર્થિક ક્ષેત્રે માત્ર પોતાનો જ લાભ જોઈ ભાગીદારો, કામદારો કે આશ્રિતોને તેમનો યોગ્ય હિસ્સો ન આપવાની સંકુચિત મનોવૃત્તિ અને કામદારોમાં ફરજ પ્રત્યેની ઉપેક્ષા સહિત પોતાના હક્કો મેળવવા પ્રત્યેનો જ હઠાગ્રહ આદિ અનેક વિષમ પરિસ્થિતિઓ સર્જાય છે તેમાં ઘણુંખરું આપણી સંકુચિત મનોવૃત્તિ જ મોટો ભાગ ભજવે છે. માટે જો જીવનમાં સાચું જ્ઞાન, વિવેક અને સાપેક્ષદૃષ્ટિને અપનાવીએ તો ઘણાબધા વિવાદો સમાપ્ત થઈ શકે છે. આ માટે નિયમિત સત્સંગ, સદ્વાંચન અને સદ્વિચારનો ત્રિવેણીસંગમ આપણે આપણા જીવનમાં અપનાવવો રહ્યો. આ જ મહાવીર ભગવાને પ્રણીત કરેલા અનેકાંતવાદનું રહસ્ય છે; જેના સદુપયોગ દ્વારા આપણે આપણા જીવનના બધા વાદવિવાદો, સંઘર્ષો અને કજિયા-કલહનો રૂડી રીતે અંત લાવી સૌહાર્દપૂર્ણ જીવન જીવી શકીએ છીએ.

(૩) સાદું, પરોપકારી અને ન્યાયસંપન્ન જીવન : આપણી સંસ્કૃતિ ત્યાગપ્રધાન રહી છે. ‘તેન ત્યક્તેન ભુંજિથાઃ’ એ આપણા ઋષિ-મુનિઓનું જીવન-સૂત્ર રહ્યું છે, અને આ સિદ્ધાંતને વર્તમાનયુગમાં મહાત્મા ગાંધીજી, શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજી, વિનોબાજી અને લાલબહાદુર શાસ્ત્રીજીએ પોતાના જીવનમાં ચરિતાર્થ કરીને આપણને સૌને પ્રેરણા આપી છે.

આવું પ્રેરણાત્મક અને શાંતિદાયક જીવન જીવવા માટે જીવનનાં ઉચ્ચ અને સત્ય મૂલ્યો વિષે સાચું જ્ઞાન મેળવવું જરૂરી છે. મનુષ્ય ગમે તે ક્ષેત્રમાં કાર્ય કરતા હોય પરંતુ પાયારૂપ તત્ત્વજ્ઞાન અને જીવનની સાચી સમજણ ન હોય તો એકલી સત્-પ્રવૃત્તિથી પણ સાચી શાંતિ અનુભવી શકાતી નથી. તેથી-

હું કોણ છું ? ક્યાંથી થયો ?
શું સ્વરૂપ છે મારું ખરું ?
કોના સંબંધે વળગણ છે ?
રાખું કે એ પરહરું ?
એના વિચાર વિવેકપૂર્વક
શાંતભાવે જો કર્યા,
તો સર્વ આત્મિક જ્ઞાનનાં
સિદ્ધાંતતત્ત્વ અનુભવ્યાં.

માટે જીવ-અજીવ તત્ત્વોને (જડ શરીર અને ચૈતન્ય જ્ઞાનલક્ષણવાળો આત્મા) યથાર્થપણે જાણવાં. હું ખરેખર કોણ છું ? મારી આજુબાજુના પદાર્થો શું છે ? મારે તેમની સાથે પરમાર્થથી શું સંબંધ છે ? તે પદાર્થો મને મારા જીવનના ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષરૂપી પુરુષાર્થમાં કેટલી હદ સુધી સાધક અને કેટલી હદ સુધી બાધક છે ? મારો તેમના પ્રત્યેનો અભિગમ સમુચ્ચયપણે કેવો હોવો ઘટે છે ? એમ સત્ય તત્ત્વની ગવેષણા સુચુક્તિથી, સત્સંગ-સદ્ગુરુથી-સત્શાસ્ત્રથી અને જીવનપ્રયોગોથી જાણવાનો ઉદ્યમ શાંતિ અને વિવેક સહિત કરવાથી હૃદયમાં દિવ્ય પ્રકાશ અને સહજ આનંદનો ઉદય થાય છે. આ પ્રગટ થયેલી આત્મજ્યોતિ પ્રબળ બનતાં સકળ જગત સ્વપ્ન સમાન અને નીરસ લાગે છે. સર્વ પાપ અને કલંકો ધોવાઈ જાય છે અને સહજ સમાધિની ઉપલબ્ધિ થતાં જીવન ધન્ય બની જાય છે.

જે કોઈ મનુષ્ય ઉપર કહેલા જીવનક્રમને સાચી સમજણ સહિત ઉપાસે છે તેનું જીવન ઠાઠમાઠ અને ભપકાથી પાછું પડતું જાય છે. અર્થોપાર્જનના સમયની તેના જીવનમાં મર્યાદા થવા લાગે છે અને વિશ્વાસઘાતથી તથા તેવી બીજી અન્યાયપૂર્ણ પ્રવૃત્તિ દ્વારા યેન કેન પ્રકારેણ ધન મેળવવાની પ્રવૃત્તિ વિરામ પામી જાય છે. ક્વચિત્ પુણ્યોદયથી વિશેષ લક્ષ્મી આવી મળે તો પણ તે મનુષ્ય પોતાની જરૂરિયાત

ઉપરાંતની લક્ષ્મીને દયા-પરોપકાર-દાન-સમાજોત્કર્ષ જેવા પુનિત કાર્યોમાં લગાવી દે છે. આવો ધર્માત્મા સંતોષનો અનુભવ કરીને ક્રમે ક્રમે નિરારંભી, નિષ્પરિગ્રહી, નીરાગી-નિર્વિકારી, નિર્વન્દ્વી અને નિષ્કામી બનીને મહાન ધર્માત્મા તરીકે અન્યને પણ કલ્યાણમાર્ગમાં પ્રેરણા અને પાથેય પૂરાં પાડે છે.

આમ, આ પર્યુષણના દિવસો ઉત્સાહથી પ્રભુભક્તિ, સંતસમાગમ, ધર્મશ્રવણ, દાન, પરોપકાર અને યથાશક્તિ સંચમ-તપના અનુષ્ઠાનમાં વાપરી, આપણી અંતર-ચેતના જે સુષુપ્ત થઈ ગઈ છે તેને હંદોળીને જગાડવા માટે છે. સર્વજ્ઞ ભગવાન મહાવીરે બોધેલા શુદ્ધ ધર્મનો આ ટૂંકો સાર આપણા જીવનમાં અપનાવીને કૃતકૃત્ય બનીએ અને પર્યુષણના શબ્દાર્થને (ચારે બાજુથી ધર્મમાં લાગીને, ધર્મભાવનામાં સ્થિર રહેવું) યથાતથ્ય સાર્થક કરીએ.

ૐ શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ:

આંતરજીવનની શુદ્ધિ

(પાના નં. ૧૧ પરથી ચાલુ...)

દેહને જ વળગી રહી આત્માનું અસ્તિત્વ ભૂલી જવું એ જીવનદ્રોહ છે. દેહને સાચવવો, કિંતુ એની અતિ આળપંપાળ કરવી એ ધર્મદ્રોહ છે. આત્માને ઓળખવા માટે માણસે અભય, અહિંસા ને પ્રેમ જીવનમાં કેળવવાનાં છે. મંદિરોનાં નિત્યસંગથી આપણું દિલ પણ મંદિર બની જવું જોઈએ.

પર્યુષણ એટલે મનનું પ્રદૂષણ દૂર કરનાર પર્વ. મનની અંદર ચાલતાં રાગ, દ્વેષ, કામ અને કષાયના મહાભારતને જીતવાનો સંદેશ આપે છે પર્યુષણ પર્વ.

તો આ પર્વાધિરાજમાં કરીશું શું ? જૈન ધર્મના આગમ 'શ્રી દશવૈકાલિક સૂત્ર' ને યાદ કરીએ. એના આઠમાં અધ્યાયમાં કહ્યું છે, 'ઉપશમથી કોધને નષ્ટ કરો, મૂઢુતા દ્વારા માનને જીતો, સરળતા દ્વારા કપટભાવ દૂર કરો અને સંતોષ વડે લોભ પર વિજય મેળવો.'

પર્વાધિરાજ પર્યુષણમાં આત્મજાગૃતિ, આત્મઓળખ અને આત્માનંદ સાથે ક્ષમાયાચના કરીએ.

તરફ દોડાવે છે.

આવે સમયે પર્વાધિરાજ પર્યુષણ પર્વ વ્યક્તિને બહારની દુનિયાના આનંદને બદલે ભીતરની પ્રસન્નતા જાણવાનો અને જગાડવાનો આદેશ આપે છે. પર્યુષણ પર્વ એટલે આત્માની દિવાળી. જેમ દિવાળીએ વ્યક્તિ પોતાના વેપારના નફા-તોટાનો વિચાર કરે એ રીતે પર્યુષણ પર્વ દરમિયાન એ પોતાના આત્માને ત્રણ પ્રશ્ન પૂછે છે. એનો પહેલો પ્રશ્ન એ છે કે હું કોણ છું? એનો અર્થ એવો નથી કે એનો બાયોડેટા પૂછે છે. પરંતુ એનો મર્મ એ છે કે એણે પોતાનું સ્વરૂપ કેટલું જાણ્યું છે. એનો બીજો પ્રશ્ન છે કે મેં શું મેળવ્યું છે? અર્થાત્ જીવનમાં મર્ત્ય અને અમર્ત્ય અથવા તો ક્ષણભંગુર અને શાશ્વત એવી બે બાબત છે એમાંથી મેં એવી કઈ અમર્ત્ય બાબત મેળવી છે કે જો હું આ ધરતી પર જીવતો ન હોઉં તો પણ જીવતી હોય ! અને ત્રીજો પ્રશ્ન એ છે કે મેં મારા જીવનમાં શું મેળવ્યું છે? ધન, સંપત્તિ, પરિવારજનો તો સ્થાયી હોતા નથી પરંતુ મેં કશુંક એવું સાધનાથી મેળવ્યું છે કે જે સદાકાળ મારા આત્મામાં સંચિત રહે.

સામાન્ય રીતે પર્વોની ઊજવણી એક જ દિવસમાં સીમિત હોય છે. રામનવમી કે જન્માષ્ટમી હોય, મહાવીર જન્મકલ્યાણક દિવસ કે પરશુરામ જયંતિ હોય, પરંતુ પર્વાધિરાજ પર્યુષણ સતત આઠ દિવસ ચાલે છે તે કેવું કહેવાય ? વળી દિગંબર સંપ્રદાયમાં તો એ પૂરા દસ દિવસ ચાલે છે અને તેથી એ 'દશલક્ષણાપર્વ' કહેવાય છે.

એક દિવસને બદલે સળંગ આઠલા બધા દિવસ સુધી પર્વની આરાધના થાય, તેનું કારણ એ છે કે બાહ્યશુદ્ધિ કે બાહ્ય વ્યવહારના પર્વ માટે જે તે દિવસ પૂરતો ગણાય, પણ પર્યુષણ એ તો સતત દીર્ઘ અંતર્યાત્રાનું, આત્મશુદ્ધિનું અને આત્મજાગરણનું પર્વ છે.

આથી જ પર્યુષણ પર્વમાં સાત દિવસ તો સાધનાના રાખ્યા છે અને એક દિવસ સિદ્ધિનો ગણાય છે. સિદ્ધિનો એ દિવસ સાંવત્સરિક ક્ષમાપનાને નામે ઓળખાય છે. વર્ષભરના રાગદ્વેષ એ દિવસે ઓગાળી નાખવાના હોય છે. બીજાના દોષોને ભૂલી જવાના હોય છે અને પોતાના દોષોને પ્રત્યક્ષ કરવાના હોય છે. આનો અંતિમ હેતુ તો જગતના સર્વજીવો પાસે

મૈત્રી રાખવાનો છે.

આ સંસારનું ચિત્ર ભયંકર આગનું છે, ક્યાંક ભૂખની આગ છે, તો ક્યાંક યુદ્ધની આગ છે ક્યાંક મોટાઈની તો ક્યાંક સત્તાની આગ છે. આજે માનવી ગમે તેટલો આગળ વધ્યો હોય પણ ભીતરમાં શીતળતાનો અનુભવ કરતો નથી. આ બધાનું મૂળ કારણ એ છે કે એ આત્માને ભૂલીને ભૌતિકતાની ખોજમાં દોડતો રહે છે.

માનવીના જીવનમાં પ્રેય અને શ્રેયનો, નશ્વર અને વિનશ્વરનો વિવેક હોવો જોઈએ. પર્વાધિરાજ પર્યુષણ સમયે મનને શુદ્ધ કરી વિષયોને જીતવાનો પ્રયત્ન કરવાનો હોય છે. નિર્મળતા વગર આત્માની સમીપ જઈ શકાતું નથી અને આંતરશુદ્ધિ વિના એનો સંપર્ક સધાતો નથી.

આ રીતે વ્યક્તિની ભીતરમાં બિરાજમાન આત્મદેવતાની આરાધનાનો આ અવસર છે અને તેથી જ ઈન્દ્રિયોને જીતનારા જિનને પૂજનારા તે જૈન કહેવાય. જૈન ધર્મ એ કોઈ કુળ કે જાતિનો ધર્મ નથી, પરંતુ અંતરની તાકાત કેળવવાનો, સાધનાપથ દર્શાવનારો અને આત્માને ઓળખવાને સતત યત્ન કરતો ધર્મ છે. કર્મ-કષાયોને જીતે તે જૈન. આજે બહારની દુનિયામાં દોડવાનું નથી, પરંતુ કષાયમુક્તિ મેળવવાની છે. કષ-એટલે સંસાર અને આય-એટલે વૃદ્ધિ. કષાયના કિલ્લાના કેદી વ્યક્તિ જન્મ-મરણની પરંપરા વધારે છે. ત્યારે પર્યુષણ પર્વ એને કહે છે, 'તારા જૈનત્વને જગાડીને જન્મ-મરણની પરંપરા વધારનારા કષાયના કિલ્લાની કેદમાંથી મુક્ત બન.'

જીતે તે જિન. જિનને પૂજે તે જૈન. જીતે એટલે વિષયોને નમાવે. અહમ્નો અંત આણે અને ચંચળ મનને કાબૂમાં રાખે. પર્યુષણ પર્વના દિવસો એ આત્માના શુદ્ધ ભાવો તરફ પ્રયાણ કરવાના દિવસો છે, કારણ કે જૈન ધર્મ એ આત્મધર્મ છે. સંયમ એની લિપિ છે. અહિંસા એની પરિપાટી છે ને અનેકાંત એની પરિભાષા છે. આત્માને જાણવો ને ઓળખવો અને એને માટે અહર્નિશ પ્રયત્ન કરવો એ એના સિદ્ધાંતનું મૂળ છે.

(અનુસંધાન પાના નં. ૭ પર)

વિનય ગુણની આરાધના

* * * * * પૂજ્ય બહેનશ્રી ડો. શર્મિષ્ઠાબેન સોનેજી * * * * *

પર્યુષણ પર્વ દરમ્યાન મહાપુરુષોની વાણીનો આધાર લઈને વિનય ગુણની આરાધનાનો સંકલ્પ કરીએ.

વિનયનો મહિમા

વિનય એ ઉત્તમ વશીકરણ છે. શ્રીઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમાં ભગવાને વિનયને ધર્મનું મૂળ કહી વર્ણવ્યો છે.

જગતમાં માન ન હોત તો મોક્ષ અહીં જ હોત.

- શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર

‘શ્રી કાર્તિકેયાનુપ્રેક્ષા’માં આચાર્યશ્રી ધર્મનું સ્વરૂપ બતાવતા કહે છે કે -

ઉત્તમ ક્ષમા, માર્દવ, આર્જવ, સત્ય, શૌચ, સંયમ, તપ, ત્યાગ, આર્કિંચન્ય, બ્રહ્મચર્ય ધર્મ છે.

ઉપરોક્ત દસધર્મ રૂપ આપણો સ્વભાવ છે. તેમાં બીજો ધર્મ માર્દવ એટલે વિનય છે.

★ રે જીવ માન ન કીજિયે,
માને વિનય ન આવે રે;
વિનય વિના વિદ્યા નહીં
તો કિમ સમકિત પાવે રે

- શ્રી ઉદયરત્નમહારાજની કધાયની સજ્જાય.

★ વિનય અધિક ગુણીનો કરે મનમોહન મેરે,
દેખે નિજગુણ હાણ-મનમોહન મેરે,
- ઉપાધ્યાય યશોવિજયજી મહારાજ

વિનયગુણની વ્યાખ્યા :

कुशलेषु आदरः विनयः । (मारद्वः)

પૂજ્ય વ્યક્તિઓ તથા પદાર્થો પ્રત્યે અંતરંગથી નમ્રવૃત્તિ થવી તેને વિનય કહે છે. મોક્ષમાર્ગમાં વિનયગુણનું જીવનમાં પ્રગટવું આવશ્યક નહીં,

અનિવાર્ય છે. જો કે વ્યવહારમાં પણ વિનય ગુણ એટલો જ આવશ્યક છે.

વ.પ. ૨૫૪ માં સ્વચ્છંદને દબાવ્યા પછી જે મોક્ષમાર્ગને રોકનારા ત્રણ કારણ કહ્યાં છે તેમાં દ્વિતીય કારણ ‘પરમ વિનયની ઓછાઈ’ કહ્યું છે.

વિનય આપણો સ્વભાવ છે.

વિનયગુણની આરાધના : વિનય આપણો સ્વભાવ છે. આપણો વિનયગુણ આપણા અનાદિના અહંભાવ-મમત્વભાવરૂપ અજ્ઞાનને કારણે વિપરીતરૂપે એટલે અહંકાર રૂપે પરિણમી રહ્યો છે. હવે આપણે જો અહંકારનું સ્વરૂપ જાણીએ તો વિનયગુણની આરાધના સરળ બની જશે.

શ્રી રત્નકરંડ શ્રાવકાચારમાં આઠ પ્રકારના અહંકાર-મદ કહ્યાં છે; જેમાં બધા પ્રકારના મદનો સમાવેશ થઈ જાય છે:-

ज्ञानं पूजा कुलं जातिं बलमृद्धि तपो वपुः।
अष्टावाश्रित्य मानित्वं स्मयमाहर्गतस्मयाः ॥ २५ ॥
શબ્દાર્થ : જ્ઞાન, પૂજા (પ્રતિષ્ઠા) કુળ, જાતિ, બળ (શક્તિ), સંપદા (રાજ્યની વિભૂતિ), તપ અને શરીર એ આઠનો આશ્રય કરીને અભિમાન કરવું તેને મદ રહિત આચાર્યોએ-જિનોએ મદ કહ્યો છે.

પોતાના વિપુલ શાસ્ત્રજ્ઞાનને કારણે પોતાને મહાન માને અને બીજાને તુચ્છ માને-તે જ્ઞાનમદ. વિશેષ પ્રકારના ગુણો અથવા સંપત્તિ પ્રાપ્ત થઈ હોય તેથી લોકોમાં કીર્તિ ફેલાઈ હોય, પૂજા સત્કાર મળ્યા હોય તેનો મદ તે પૂજામદ. કોઈ વિશિષ્ટ કુળમાં જન્મ થયો હોય તેનો મદ કુળમદ. મોસાળ પક્ષની મોટાઈનો મદ-જાતિમદ. શરીર બળવાન હોય તેનો મદ તે બળમદ. કોઈ રિદ્ધિ-સિદ્ધિ પ્રગટી હોય તેનું અભિમાન તે ઋદ્ધિમદ. બાહ્ય તપ, સંયમ પાળે તેનો મદ તે તપમદ. વિશિષ્ટ શરીર સૌજવ મળ્યું હોય તેનો મદ તે વપુમદ. આમ, આત્મભ્રાંતિરૂપ અજ્ઞાનને વશ

શ્રી દેવચંદ્રજી ચોવીશી

* * * * * અશોકભાઈ પી. શાહ * * * * *

૧૮મા તીર્થંકરશ્રી અરનાથ સ્વામી સ્તવન
(ગતાંકથી ચાલુ)

સ્તવનના પહેલા ભાગમાં ગણિશ્રી દેવચંદ્રજીએ આખી કર્તા-કારણ-કાર્ય વ્યવસ્થાનો સિદ્ધાંત માટી, ચક્ર અને ઘડાના દૃષ્ટાંત દ્વારા અતિ સુગમતાથી સમજાવ્યો, જેમાં કોઈપણ કાર્યની સિદ્ધિ ચાર કારણથી સમજાવી : (૧) ઉપાદાન (૨) નિમિત્ત (૩) અસાધારણ અને (૪) અપેક્ષા. પરંતુ આ કર્તા-કારણ-કાર્યની સમજણ આપવામાં તેમનું પ્રયોજન તો ખરેખર એ છે કે તે દ્વારા જિજ્ઞાસુઓ મોક્ષરૂપી કાર્યની અર્થાત્ સિદ્ધપદ પામવારૂપ કાર્યની સિદ્ધિ કરે. ગણિશ્રી પોતે તો આ સિદ્ધિ મેળવવાના કાર્યમાં ઘણા જ આગળ નીકળી ગયેલા મહાપુરુષ છે. તેમની દશામાં મોટો ફાળો પ્રભુભક્તિનો છે. સ્તવનોમાં પ્રવહતી આ ભક્તિ સર્વોત્કૃષ્ટ 'નિમિત્ત કારણ' બની તેમના ઉપાદાનમાં કારણતા જગાડે છે, જે સૂચવે છે કે તેમની ભક્તિ પણ ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતને અનુસરનારી તાત્ત્વિક ભક્તિ છે. તો હવે મોક્ષરૂપી કાર્યમાં આ ચાર કારણો કઈ રીતે કાર્ય કરે છે તે બતાવી દેવચંદ્રજી કઈ રીતે તેમાં પણ નિમિત્તની મુખ્યતા કરી ધીમે ધીમે પ્રભુભક્તિ તરફ દોરી જાય છે તે જોઈએ :

કર્તા આતમ દ્રવ્ય, કારજ સિદ્ધિપણોરી;
નિજ સત્તાગત ધર્મ, તે ઉપાદાન ગણોરી. ૯

શબ્દાર્થ : સિદ્ધપણારૂપ કાર્યનો કર્તા આત્મદ્રવ્ય છે અને પોતાના સત્તાગત ધર્મ તેના ઉપાદાન કારણ ગણો. (કારજ = કાર્ય; સિદ્ધિપણોરી = સિદ્ધપણારૂપ; સત્તાગત ધર્મ = આત્મસત્તામાં રહેલા તેના ગુણો)

વિશેષાર્થ : કયું કાર્ય સિદ્ધ કરવું છે તેના ઉપરથી તેના કર્તા અને કારણ નક્કી થાય છે. ગણિશ્રી દેવચંદ્રજી એક આત્મજ્ઞાની સંત હોવા છતાં તેમનું લક્ષ્ય તો પૂર્ણ જ્ઞાનાનંદમય સર્વોચ્ચ સિદ્ધદશા પામવાનું છે. આપણા જેવા મોક્ષાર્થીઓનું પણ સ્વાભાવિક છે કે એ જ લક્ષ્ય

હોય. પણ યોગ્ય કારણ આપ્યા વિના કાર્યસિદ્ધિ કદાપિ ન થાય એ ત્રિકાળ અબાધિત સિદ્ધાંત પણ આપણે જોઈ ગયા. તો સિદ્ધત્વરૂપ સર્વોત્તમ કાર્ય માટે દેવચંદ્રજી સર્વ પ્રથમ 'ઉપાદાન-કારણ' નો ઉલ્લેખ કરે છે. આ કાર્યનો કર્તા તો આત્મા પોતે જ છે. તેથી અહીં કહ્યું : **“કર્તા આતમ દ્રવ્ય”**, કારણ કે પુરુષાર્થ જીવે સ્વયં કરવાનો છે. કોઈ એવો ઈશ્વર નથી કે જે કર્તા બની જીવને મોક્ષ અપાવી દે ! તેથી જ પરમકૃપાળુદેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજીએ શ્રી આત્મસિદ્ધિશાસ્ત્રમાં ફરમાવ્યું કે, **“કર્તા ઈશ્વર કોઈ નહિ, ઈશ્વર શુદ્ધ સ્વભાવ.”** વળી, એક દ્રવ્ય બીજા દ્રવ્યનું નિશ્ચયનયથી કંઈ કરી શકે નહીં, એ પણ સિદ્ધાંત છે. માટે જીવે સ્વયં પુરુષાર્થ કરવાનો રહ્યો અને એ જ તેનું કર્તાપણું છે.

હવે, જીવને જેવી આ ઉત્તમ કાર્યની રુચિ ઉપજી કે તેનામાં 'ઉપાદાન કારણતા' પ્રગટવાનું શરૂ થયું ! જીવના જે **“નિજ સત્તાગત ધર્મ”**, અર્થાત્ પોતાની જ સત્તામાં રહેલાં જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્ય આદિ ગુણો જ ઉપાદાન-કારણ બની કર્તા એવા મોક્ષાર્થી સાધકને પરિપૂર્ણ સિદ્ધત્વરૂપ કાર્ય તરફ આગળ વધારશે. પ્રાયોગિક (practical) ધોરણે વિચારીએ તો જીવના 'નિજ સત્તાગત ધર્મ' એટલે રુચિવાન સાધકના અંતરંગ ભાવ, તેના પરિણામ; જેની શરૂઆત મુમુક્ષુતાથી થશે, જેમાં **“કથાયની ઉપશાંતતા, માત્ર મોક્ષ અભિલાષ, ભવે ખેદ, પ્રાણીદયા.”** સત્દેવ-ગુરુ-ધર્મની શ્રદ્ધા, તત્ત્વશ્રદ્ધાન-બીજા શબ્દોમાં શમ, સંવેગ, નિર્વેદ, આસ્થા, અનુકંપા આદિ ધર્મો જે સત્તામાં હતા તે પ્રગટ થશે અને પછી તો સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર ! - આમ આ સર્વે ઉપાદાન-કારણ ગણીને (ગણોરી) સાધકે મોક્ષના કાર્ય માટે તે ગુણોને કામે લગાડી દેવાના છે. ઉપાદાન તે જીવ સ્વયં અને ઉપાદાન-કારણ એટલે તેના સત્તાગત ગુણધર્મો-જે ટૂંકમાં એટલું સૂચવે છે કે પુરુષાર્થ જીવે પોતે કરવાનો છે અને તેમાં બીજી કારણસામગ્રી પણ

“તેહને લેખે આણો” કહીને અહીં મુદ્દાની વાત દેવચંદ્રજી કહે છે કે ઉપાદાન એટલે સાધક જીવ જો દેવ-ગુરુ-ધર્મ આદિ સત્-નિમિત્તોને આશ્રિત રહે તો જ આ મનુષ્યગતિ આદિ અપેક્ષા કારણ કહેવાય અને તો જ એ કારણો લેખે લાગે, સાર્થક નીવડે. દુર્લભ નરભવ, સંજ્ઞી પંચેન્દ્રિયપણું આદિ બાહ્ય સંયોગ મળવા છતાં જો સત્દેવ-ગુરુ-ધર્મરૂપ નિમિત્તોનો આશ્રય ન કર્યો તો તેમાં અપેક્ષા કારણતા જ ન આવી અને અનંતવાર નરભવ મળવા છતાં સંસારપરિભ્રમણનો અંત ન આવ્યો. પ્રથમ સંહનન મળવા છતાં કોઈ કોઈ ચક્રવર્તી નરકે પણ ગયા છે. આમ, કોઈને સિદ્ધત્વના કાર્યમાં કારણ બને તો કોઈને વિવિધ સાંસારિક કાર્યમાં કારણ બને, તેથી જ તેને અપેક્ષા કારણ કહ્યાં.

શ્રી દેવચંદ્રજીએ ઉપાદાન કારણના ભેદરૂપે અસાધારણ-કારણ અને નિમિત્ત કારણના ભેદરૂપે અપેક્ષા કારણોને બતાવ્યા. અને હવે છેલ્લી ત્રણ ગાથાઓમાં સિદ્ધપદની સિદ્ધિમાં જે સર્વોત્તમ નિમિત્ત-કારણ છે એવા અરનાથ પ્રભુના શ્રીચરણે આપણને મૂકી દઈ આપણને પ્રભુભક્તિના રંગમાં કેવા રંગે છે તે જોઈએ :

નિમિત્ત હેતુ જિનરાજ, સમતા અમૃત ખાણી;

પ્રભુ અવલંબન સિદ્ધિ, નિયમા એહ વખાણી. ૧૨

શબ્દાર્થ : સમતારૂપી અમૃતની ખાણ એવા શ્રી જિનેશ્વર જ (સિદ્ધતારૂપ કાર્યના) પુષ્ટ નિમિત્ત-કારણ છે. પ્રભુનું અવલંબન લેવાથી અવશ્ય તે સિદ્ધિ મળે છે એમ વખાણપૂર્વક (શાસ્ત્રોમાં) કહેવામાં આવ્યું છે. (નિમિત્ત હેતુ = નિમિત્ત કારણ; ખાણી = ખાણ, ભંડાર; નિયમા = નિયમથી, અવશ્ય)

વિશેષાર્થ : કાર્ય કરવાનું છે સિદ્ધત્વ પ્રાપ્તિનું. સિદ્ધત્વ એટલે ‘સમતા’ ગુણની પરાકાષ્ટા. વિકટ પરિસ્થિતિને શાંતિથી સહન કરવી તે વ્યવહાર સમતા છે. પારમાર્થિક સમતા તે, “મોહ અને ક્ષોભ વિહીન જીવનો શુદ્ધ પરિણામ” છે, જેને ‘સામ્ય’ અથવા ‘સમત્વ’ કહે છે. તેને દેવચંદ્રજીએ અહીં અમૃત

કહી છે કારણ કે એવી સમતા જ અમરપદ આપી જીવને શિવ બનાવે છે અને જિનેશ્વરદેવ તો એવી સમતારૂપી અમૃતની ખાણ છે, સમતાના ભંડાર છે. પ્રભુ મહાવીરની ખીલા ઠોકનાર ભરવાડ કે સંગમદેવ સામેની સમતા, પ્રભુ પાર્શ્વનાથની કમઠ અને ધરણેન્દ્ર પ્રત્યેની સમતા; એમ સર્વ તીર્થકરોના ચરિત્રમાં સમતાનો ભંડાર જોવા મળે છે. કાર્ય સર્વોત્કૃષ્ટ કરવાનું છે તો નિમિત્ત-હેતુ પણ સર્વોત્કૃષ્ટ “સમતા અમૃત ખાણી” એવા જિનરાજનું અવલંબન આપણને પણ સમત્વરૂપી રાજમાર્ગમાં પ્રવેશ કરાવી ‘નિયમા’ અર્થાત્ અવશ્ય પરમાત્મપદની પ્રાપ્તિરૂપ કાર્યસિદ્ધિ કરાવે છે એમ શાસ્ત્રોમાં આ નિમિત્તના વખાણ કરીને કહેવામાં આવ્યું છે એમ કહીને દેવચંદ્રજી હવે પ્રભુભક્તિમાં, પ્રભુના ગુણગાનમાં પ્રવેશે છે તે જોઈએ :

પુષ્ટ હેતુ અરનાથ, તેહને ગુણથી હળીએ;

રીઝ ભક્તિ બહુમાન, ભોગ ધ્યાનથી મળીએ. ૧૩

શબ્દાર્થ : અરનાથ પ્રભુને જો તેમના ગુણોથી ઓળખી, ભક્તિ અને બહુમાનપૂર્વક તેમને રીઝવીએ તો તેઓ (મોક્ષરૂપી કાર્યના) પુષ્ટ હેતુ બની આપણને ધ્યાન દ્વારા તેમની સાથે મળાવી, એકત્વ કરાવી આત્માનંદનો ભોગવટો કરાવશે. (પુષ્ટ હેતુ = પ્રબળ કારણ; હળીએ = ઓળખીએ; રીઝ = ખુશી, રાજીબો; મળીએ = મિલન કરીએ, એકત્વ સાધિયે)

વિશેષાર્થ : શ્રી દેવચંદ્રજી ભક્તિમાર્ગથી આપણને સિદ્ધત્વના માર્ગે દોરી રહ્યા છે. પ્રભુ વીતરાગી હોવા છતાં પ્રભુને રીઝવવાની, પ્રસન્ન કરવાની વાત તો ભક્ત કરવાનો જ ! કારણ કે, પ્રભુને, રીઝવવું એટલે તેમની આજ્ઞાનું એકનિષ્ઠાએ આરાધન. યોગીશ્વર આનંદઘનજીએ પણ શ્રી ઋષભદેવ સ્તવનમાં કહ્યું હતું કે “રીઝ્યો સાહિબ સંગ ન પરિહરે”. લોગસ્સ પાઠમાં પણ આપણે સ્તવીએ છીએ કે “તિથયરા મે પસીયતું” અર્થાત્ તીર્થકરો મારા પર પ્રસન્ન થાઓ. પ્રભુ તો દૂર-સુદૂર છે એમ લાગે તો તેમના લઘુનંદન એવા સત્પુરુષનો રાજીબો પ્રાપ્ત કરવો ! કહ્યું છે કે :

લાગે. આમ, અંતરંગ અશુદ્ધિઓ ટળતાં “અંતર શક્તિ વિકાસી”- શ્રદ્ધા, જ્ઞાન, ચારિત્ર, વીર્ય, ધૈર્ય, અપ્રમત્તપશું, ઉપશમભાવ, સમતા, નિર્ભયતા આદિ અનેકાનેક અંતરમાં છુપાવેલી શક્તિઓનો, ગુણોનો સમ્યક્પણે વિકાસ થાય. આ આંતરિક શક્તિઓના પ્રભાવથી સમ્યક્દર્શન પામી ચોથે ગુણસ્થાને સાધકનું મોક્ષમાર્ગમાં મંડાણ થાય. બસ, પછી તો પાછું વળીને જોવાનું જ નથી. એકેક ગુણસ્થાન આરોહણ કરતો કરતો સાધક કાળક્રમે દેવોમાં ચંદ્ર સમાન ઉજ્જવળ એવા પરમાનંદસ્વરૂપ પરમાત્મપદને પામે અને “સાદિ અનંત અનંત સમાધિ સુખમાં, અનંત દર્શન, જ્ઞાન અનંત સહિત” એવા અક્ષયપદના વિલાસને અનંતકાળ સુધી ભોગવે. પ્રભુનો રંગ ચઢે તો કેવું સુંદર પરિણામ !

આપણામાં પ્રભુતાનો આવો રંગ ચઢે તે માટે ગણિશ્રી દેવચંદ્રજીએ પહેલાં તો ચાર કારણો દ્વારા કારણ-કાર્યના અદ્ભુત સિદ્ધાંતનું પદમય સરળ શૈલીમાં પ્રતિપાદન કર્યું અને ત્યારબાદ સૌ મોક્ષાર્થી

સાધકોને પ્રયોજનભૂત એવા સિદ્ધત્વના કાર્ય માટે આ કારણો કઈ રીતે અપનાવવા તેની સમજણ સુંદર ગાથાઓ દ્વારા આપી. નિમિત્ત-ઉપાદાનની વાત તો તેમના અન્ય સ્તવનોમાં પણ આવી હતી, પરંતુ મોક્ષમાર્ગની સાધનામાં આવશ્યક ભક્તિ, યોગ, સમાધિ આદિ વિધિ-વિધાનરૂપ ‘અસાધારણ-કારણ’ અને મનુષ્યભવ આદિ ‘અપેક્ષા-કારણ’ ની અગત્યતા સમજાવી તે આ સ્તવનની વિશિષ્ટતા છે. આ ચાર કારણો એટલે જ ‘મોક્ષનો ઉપાય’ ! તેને આમ મૌલિક રીતે રજૂઆત કરી આપણને સૌને મોક્ષ માટે કટિબદ્ધ કર્યા તે માટે તેમનો અનંત ઉપકાર માની, તેમને કોટિ કોટિ વંદન કરી સ્તવનની વિચારણાને અહીં વિરામ આપીએ છીએ.

સ્તવનના શબ્દાર્થ-વિશેષાર્થમાં મારી અલ્પજ્ઞતાવશ શ્રી દેવચંદ્રજીના આશયથી કંઈપણ વિપરીત લખાયું હોય તો સર્વ સત્પુરુષોની સાક્ષીએ ક્ષમાયાચના કરું છું.

ૐ શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ:

મિચ્છા મિ દુઃકલમ્

“જાણે-અજાણે, વારે-તહેવારે, અમે ને તમે, સહુ કરી બેસીએ છીએ ભૂલ; ભૂલી જાયો એ ભૂલોને, નહિતર એ જ ભૂલો, આપણને ખૂંચશે બનીને શૂલ.”

જીવનપંથ એટલો લાંબો અને અટપટો છે કે જો એને વારંવાર ક્ષમાપનાથી સ્વચ્છ કરવામાં ન આવે તો એ કચરાપેટી બની જશે. ક્ષમા માગવી હજી સરળ છે, પરંતુ ક્ષમા આપવી એ કોઈ નિર્બળ વ્યક્તિનું કામ નથી. એ તો માત્ર શૂરવીરોનું જ કામ છે.

શત્રુતા મનમાં રાખીને ધર્મની ઉપાસના કરવી એ વ્યર્થની કસરત કરવા જેવું છે. ભૂલ તો કોઈ પણ વ્યક્તિથી થઈ શકે અને એ મૈત્રીના સંબંધોમાં તિરાડ પાડી શકે છે. આ વેરને કે મનદુઃખને ક્યાં સુધી જીવંત રાખીશું ? ક્યાંક એવું ન બને કે આ મનદુઃખને કે વેરને મનમાં રાખીને જ આપણે દુનિયામાંથી વિદાય લઈ લઈએ ! જો આવું બને તો આ મનુષ્યજીવની સહુથી મોટી દુર્ઘટના લેખાશે. ક્ષમાપના જ આ દુર્ઘટનાને નિવારવાનો એક માત્ર ઉપાય છે.

જાણતાં-અજાણતાં અમારા તરફથી આપને કંઈ પણ મનદુઃખ થયું હોય તો ‘દિવ્યધ્વનિ’ ના સુજ્ઞ વાયકમિત્રોને સમસ્ત કોબા પરિવાર તથા તંત્રી તરફથી ભાવપૂર્વકના મિચ્છા મિ દુઃકલમ્.

- તંત્રી ‘દિવ્યધ્વનિ’ તથા સમસ્ત કોબા પરિવાર

નહિ અને દોષનિવેદન પણ થઈ જાય. આમાં પણ શિષ્ય એક તો લજ્જાના કારણે ગુરુ ને સ્પષ્ટ કહેવામાં ડર છે અથવા પોતાની દોષશુદ્ધિ પ્રત્યે અગંભીર છે માટે જેમ તેમ કરીને પોતાના માથાનો ભાર ઉતારતો હોય એમ જલ્દી - જલ્દી દોષકથન કરી દે છે. અંતરંગમાં આ ઈચ્છા છે કે મારો દોષ ગુરુ પૂરો સાંભળ્યા વિના જ પ્રાયશ્ચિત્ત આપી દે તો સારું છે, એટલા માટે કોલાહલમાં જેમ-તેમ આલોચના કરે છે. આમાં માયાચાર અને પ્રમાદનો દોષ લાગે છે.

(૮) બહુજન દોષ :- આલોચના પછી પ્રાયશ્ચિત્ત મળતા શું આચાર્યએ જે પ્રાયશ્ચિત્ત આપ્યું છે તે ઉચિત છે? શું આગમમાં તેનું વિધાન છે? આ પ્રકારની શંકા સાથે અન્ય સાધુઓ પાસે આ વિષયમાં ચર્ચા કરવી બહુજન દોષ કહેવાય છે. આમાં પોતાના ગુરુ ઉપર શંકા કરવાનો ભારે મોટો દોષ લાગે છે.

(૯) અવ્યક્ત દોષ :- દોષોને સમજવામાં અને તેનું યોગ્ય પ્રાયશ્ચિત્ત આપવામાં અસમર્થ ગુરુ પાસે આલોચના કરવી અવ્યક્ત દોષ કહેવાય છે. આમાં ગુરુ અસમર્થતાના કારણે દોષોને બરાબર રીતે સમજી શકતા નથી અને પ્રાયશ્ચિત્ત શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ ન હોવાને કારણે દોષ પ્રત્યે લાપરવાહ થઈ નાના-મોટા સામાન્ય પ્રાયશ્ચિત્ત આપે છે, જેનાથી શિષ્ય પણ રાજી થાય છે અને ગુરુ પણ રાજી થાય છે પરંતુ આ બન્ને માટે અહિતકર છે, બન્ને પ્રમાદના ભાગી બને છે. આમાં ક્યાંક ને ક્યાંક ગુરુનો શિષ્ય વધારવાનો લોભ પણ હોઈ શકે છે કારણ કે એવા ગુરુ પાસે કોણ જવા ન ઈચ્છે જેમ હાન દોષોને પણ નજરઅંદાજ કરી દે. આશય એ છે કે યોગ્ય ગુરુ પાસે જ આલોચના કરવી જોઈએ, નહીં તો નિમ્ન કહેવત ચરિતાર્થ થઈ શકે છે,

ગુરુ લોભી શિષ્ય લાલચી, દોનો ખેલે દાવ;

દોનો બૂરું બાપડે, બૈઠ પત્થર કી નાવ.

(૧૦) તત્સેવી દોષ :- એવા ગુરુ પાસે દોષોની આલોચના કરવી જે દોષ તે ગુરુમાં પણ હોય. આ તત્સેવી દોષ છે. જેમ દાનનું ફળ લેનાર પાત્રના આધારે ફલિત થાય છે તેવી રીતે જ્ઞાન, પ્રાયશ્ચિત્ત, ઉપદેશાદિનું પરિણમન પણ દેનાર ગુરુની પાત્રતાની અપેક્ષા રાખે છે. જેનું આચરણ સ્વયંના જીવનમાં નથી તેનો ઉપદેશ

યથાયોગ્ય પ્રભાવકારી હોતો નથી, તેવી રીતે જ જે દોષ ગુરુમાં પણ હોય તે દોષનું પ્રાયશ્ચિત્ત દોષિત ગુરુ પાસે લેવાથી પોતાનું યથાયોગ્ય શુદ્ધિકરણ થઈ શકતું નથી. તેથી, તથારૂપ નિર્દોષ ગુરુ પાસે પ્રાયશ્ચિત્ત લેવું જોઈએ, જેથી પ્રાયશ્ચિત્ત સાથે યથાયોગ્ય ન્યાય થઈ શકે.

આશય એ છે કે આલોચનાના ઉપરોક્ત દશ દોષોને ટાળીને નિર્દોષ રીતે પ્રાયશ્ચિત્ત તપ કરવું જોઈએ, જેનું ફળ અનુપમ છે. એવો 'સરળચિત્ત સંતો' નો હિતોપદેશ છે.

પ્રાયશ્ચિત્ત તપના લાભ

(૧) પોતાના દોષોથી ઉત્પન્ન મલિનતાને દૂર કરીને પોતાના નિર્દોષ આત્મસ્વરૂપમાં સ્થિર થવું એ નિશ્ચય પ્રાયશ્ચિત્ત છે, જેનું ફળ અનંત કર્મોની નિર્જરા અને પરમાનંદની પ્રાપ્તિ છે.

(૨) પ્રાયશ્ચિત્ત તપથી વિશુદ્ધ પરિણામો દ્વારા પૂર્વના પાપકર્મોનું સંક્રમણ થઈ પુણ્યમાં બદલાઈ જાય છે.

(૩) પ્રાયશ્ચિત્તથી સુદૃઢ પાપકર્મ પણ શિથિલ થઈ જાય છે અર્થાત્ તેની સ્થિતિ-અનુભાગ અલ્પ થઈ જાય છે, જેને અપકર્ષણ કહે છે.

(૪) કઠોર પ્રાયશ્ચિત્તથી પૂર્વબદ્ધ પાપકર્મોની ઉદીરણા પણ થાય છે.

(૫) પ્રાયશ્ચિત્તથી મન શુદ્ધ અને પ્રસન્ન થઈ જાય છે, જેનાથી આત્માની નિર્મળતા વધે છે.

(૬) પ્રાયશ્ચિત્તથી આત્મા નિઃશલ્ય થઈ જાય છે, જેનાથી આત્મા મોક્ષમાર્ગમાં તીવ્ર વેગથી ગતિ કરવા લાગે છે કારણ કે શલ્યવાળા આત્માના પરિણામ સદાય મલિન રહ્યા કરે છે, જેથી આગળનો આત્મવિકાસ રોકાઈ જાય છે.

આ પ્રકારે પ્રાયશ્ચિત્ત તપના બહુવિધ ગુણો જાણીને તેનું હૃદય ખોલીને સમ્યક્ પ્રકારે આરાધન કરવું જોઈએ, જેનું ફળ અનિર્વચનીય છે. અહીં 'સમ્યક્ પ્રકારે આરાધન'નો અભિપ્રાય વિવેકપૂર્વકથી છે કારણ કે ક્યારેક વ્યક્તિ પોતાના શલ્યોથી હેરાન થઈને બધી જગ્યાએ પોતાના દોષોને કહેતો રહે છે અને તેને તે પોતાની સરળતા માને છે પરંતુ આ સરળતા ન હોઈને

(અનુસંધાન પાના નં. ૩૦ પર)

એટલે તમે, તમારા વડે. તેમાં તમામ જિનેશ્વરો, અરિહંતોનો સમાવેશ થાય છે, જેઓએ કામ પર વિજય મેળવેલ છે. પરમાત્માને ભક્ત ત્યારે જ ત્વચા કહે છે કે જ્યારે તેને ભગવાનના આંતરિક સ્વરૂપનું ભાન હોય અને પ્રભુનું દિવ્યરૂપ ભક્તને સ્પર્શતું હોય. **ક્ષણેન ક્ષણિતઃ** એટલે એક ક્ષણમાં ક્ષય કર્યો છે. તેનું તાત્પર્ય કે આત્માની અનંત શક્તિ જો પ્રચૂર ભાવથી પ્રવાહિત થાય તો ક્ષણમાત્રમાં અનંત કર્મોનો ક્ષય થઈ જાય છે. જીવ એક પળમાં જ શુદ્ધભાવરૂપી પુરુષાર્થથી દીર્ઘસ્થિતિના અનંતાનંત કર્મોનો ક્ષય કરે છે. **ક્ષણેન** શબ્દથી સૂક્ષ્મ આધ્યાત્મિક પ્રક્રિયા દર્શાવેલ છે. આચાર્યશ્રી પ્રશ્ન કરે છે કે શું વડવાનલ તે (સામાન્ય અગ્નિઓને બુઝાવી દેનાર) પાણીને પી નથી ગયો? બાળી દેવાના ભાવમાં 'પી ગયો' એટલે **પીતં** શબ્દ અલંકાર વાપરેલ છે.

ઉત્થાનિકા : હવે ૧૨ મા પ્રલોકમાં પાર્શ્વપ્રભુના અચિંત્ય પ્રભાવને ગાયો છે. આચાર્યશ્રી કહે છે કે પ્રભુનું નામ અને તેમનું સ્વરૂપ 'ભારે' હોય છે અને ભારે વસ્તુને ધારણ કરવાથી માણસ ડૂબી જાય તો પછી પ્રભુને હૃદયમાં ધારણ કરનાર જીવ સંસારસાગરને તરી જાય છે તે જ પ્રભુનો અચિંત્ય મહિમા છે.

અંતમાં સર્વ જીવ પાર્શ્વનાથ ભગવાનના શરણે શુદ્ધભાવનો તીવ્ર અગ્નિ પ્રગટાવીને કામાદિ કર્મોના ભુક્કા બોલાવી દે તેવી મંગલ ભાવના સાથે જિનાજ્ઞાથી કાંઈ વિપરીત લખાયું હોય તો ત્રિવિધે મિચ્છા મિ દુક્કડમ્.

ૐ શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ:

॥ શ્રી સદ્ગુરુચરણાર્પણમસ્તુ ॥

પુસ્તક સમાલોચના

મિતેશભાઈ એ. શાહ

(નોંધ : આ વિભાગ માટે ગ્રંથ કે પુસ્તકની બે નકલ મોકલવા વિનંતી)

(૧) પુસ્તકનું નામ : પ્રકાશિત સંસ્મરણો

સંકલન : મીરાબેન શાહ

પ્રકાશક અને પ્રાપ્તિસ્થાન : પ્રકાશભાઈ એચ. શાહ, ટ્રસ્ટીશ્રી, શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર, કોબા, જિ. ગાંધીનગર.

પ્રખર ગાંધીવાદી વિચારસરણી ધરાવનાર, સાદું, સંયમી અને અધ્યાત્મસભર જીવન જીવનાર સ્વ. હેમન્દ્રભાઈ બી. શાહે સંસ્થા (શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર આધ્યાત્મિક સાધના કેન્દ્ર, કોબા)ના પાયાના પથ્થર બનીને અમૂલ્ય યોગદાન પ્રદાન કર્યું હતું. તેઓશ્રીના સુપુત્ર આદ. શ્રી પ્રકાશભાઈ એચ. શાહ પણ પિતાએ આપેલા અમૂલ્ય વારસાને જાળવીને સેવા, સત્સંગ અને સાદગીસભર પરોપકારમય જીવન જીવી રહ્યા છે. તેઓ આપણી સંસ્થાના ટ્રસ્ટી તરીકે નિઃસ્વાર્થ અને અમૂલ્ય સેવાઓનો લાભ આપી રહ્યા છે, જે સંસ્થાનું સદ્ભાગ્ય છે. આ પુસ્તકમાં આદ. શ્રી પ્રકાશભાઈની જીવનસફરના અવિસ્મરણીય પ્રસંગો અને યાદોનું આલેખન કરવામાં આવ્યું છે. કર્મયોગી એવા શ્રી પ્રકાશભાઈની સામાજિક સેવાઓ, સફળ ઉદ્યોગપતિ, સમ્પ્રશીલના ઉપાસક (સેવાસાધના, સત્યનિષ્ઠા, સત્ત્વશીલતા, સહૃદયતા, સરળતા, સ્નેહ અને સજાગતા), વિવિધ સંતો અને મહાનુભાવો સાથે સત્સંગ અને સંસ્મરણો, વિવિધ સંસ્થાઓમાં આપેલું યોગદાન વગેરે બાબતોને સુંદર રીતે આ પુસ્તકમાં આવરી લેવામાં આવી છે. શ્રી પ્રકાશભાઈની જીવનસફર વિશે અભિપ્રાયો આપતા તેઓના સ્નેહીજનો, મિત્રો અને મહાનુભાવોના લેખો પુસ્તકને સુંદરતા અર્પે છે. આર્ટ પેપર, પાર્કુ બાઈન્ડિંગ અને સુંદર તસવીરો પુસ્તકની શોભા બની રહે છે.

પર્વના આઠ દિવસોમાં, અંતરમાં આઠ ગુણોનો ઉઘાડ કરી અમૂલ્ય સુખ પામીએ

પારુલબેન બી. ગાંધી

સુખના બે પ્રકાર છે-એક અંતરાત્માનું વાસ્તવિક શાશ્વત સુખ અને બીજું પુણ્યકર્મથી પ્રાપ્ત થતું નશ્વર સુખ. અંતરાત્માનું સુખ શાશ્વત છે માટે તે મેળવી લીધા બાદ જતું નથી અર્થાત્ એ અમૂલ્ય સુખ જીવની સાથે હંમેશાં રહે છે. જો કે આ સુખ મેળવવું ઘણું કઠિન છે. અથાગ પુરુષાર્થ દ્વારા જ તે મળી શકે છે. પુણ્યકર્મજનિત સુખ મેળવવા વધારે પડતા પુરુષાર્થની જરૂર નથી. ધર્મની આરાધના કરતાં જીવોને તે અનાયાસે બંધાય છે. જેમ ખેતરમાં ઊગાડેલા બીજા પાકની સાથે ઘાસ ઊગી નીકળે તેમ. એ જ રીતે અન્ન-પાણી-વસ્ત્ર-ભૂમિ વગેરે નવ પ્રકારનાં દાનથી પણ પુણ્યકર્મ બંધાય છે. આ પુણ્યકર્મો ઉદયમાં આવે ત્યારે જીવ સુખનો અનુભવ કરે અને પુણ્યોદય પૂરો થતાં પાપનો ઉદય શરૂ થાય ત્યારે જીવ દુઃખનો અનુભવ કરે છે.

દરેક જીવ સુખની શોધમાં જ ભટકતો હોય છે. તે જે પણ કાર્ય કરે છે તેની પાછળ પણ તેનું લક્ષ્ય એક જ હોય કે મને સુખ ક્યાંથી મળે ? પરંતુ વાસ્તવિકતા એ છે કે સંસારી જીવ ભૌતિક સાધનોમાં જ સુખ માની લે છે અને તેને મેળવવામાં આખી જિંદગી દાવ પર લગાડી દે છે. સાચુ સુખ શેમાં છે તેની તેને ખબર જ નથી. વળી, એ સત્ય જાણવું ખૂબ જરૂરી છે કે સુખ તે સંપત્તિને બંધાયેલું નથી પણ ધર્મને બંધાયેલું છે અને સમૃદ્ધિ સંપત્તિને બંધાયેલી નથી પણ ધર્મ દ્વારા ઊભા થયેલા પુણ્યને જ બંધાયેલી છે. પુણ્યથી પ્રાપ્ત કરેલું સુખ નશ્વર છે પણ અંતરાત્માનું સુખ પાતાળકૂવા જેવું છે. એકવાર પાતાળકૂવો બનાવી લે ત્યાં કદી પાણીની અછત સંભવે જ નહિ. એવી જ રીતે અંતરાત્માનું સુખ પ્રાપ્ત થઈ જાય તે પછી દુઃખ કદી સંભવી જ ન શકે.

આ દુઃખથી દૂર કરનાર, અંતરાત્માના સુખને પ્રાપ્ત કરાવનાર આઠ સદ્ગુણોનો જો આપણા અંતરમાં

ઉઘાડ થઈ જાય તો આપણે પણ અમૂલ્ય, શાશ્વત, વાસ્તવિક સુખના સ્વામી બની જઈએ. આ આઠ ગુણોનાં ઉઘાડ થકી ક્રમે કરીને આઠ કર્મોને આત્માથી અલગ કરી મુક્તિના અનંત સુખને પામી શકીએ. આ આઠ સદ્ગુણો કયા છે તે જોઈએ તો...

(૧) સંજોગોનો સ્વીકાર : દેહધારી જીવને આખા જીવન દરમિયાન ડગલે ને પગલે સારા-નરસા, અનુકૂળ-પ્રતિકૂળ નિમિત્તો મળતાં જ રહે છે. આ નિમિત્ત એ આપણે પોતે કરેલા કર્મોનું પરિણામ છે, માટે તેના પ્રત્યે સમભાવ રાખી રાગ-દ્વેષનાં પરિણામો ન કરીએ તો કર્મબંધન ઓછું થાય અથવા ન થાય.

“કરે નુકસાન જેઓ મને તે તો કેવળ નિમિત્તો બધા, ભાવ ભજવે છે મારા કરમ, સાચું સમજાયું હૃદયમાં.”

એ સમજણ જો હૃદયસ્થ થઈ જાય તો મળેલ મનુષ્યભવ સાર્થક થઈ જાય. બાકી મળેલા નિમિત્તમાં ભળી જવાય તો પૂરું ! “અફરનો અફસોસ ન હોય” એ બાબત મનમાં બરાબર ઠસી જાય તો આર્ત-રૈદ્ર ધ્યાન પણ બંધ થઈ જાય. સુખ-દુઃખમાં સમભાવ આવતા વાર ન લાગે. આમ, જીવ કર્મબંધનથી દૂર થતો જાય અને એકદા તે કર્મબંધનથી મુક્ત પણ થઈ શકે.

(૨) અપેક્ષા રાખ્યા વિના કર્તવ્ય બજાવતા રહેવું : માનવસ્વભાવ જ એવો છે કે પોતે કોઈકના માટે જરાક પણ કર્યું હોય તો બધે કહેતો ફરે છે કે, “મેં આના માટે આટલું કર્યું.” અપેક્ષા રાખવાથી જ દુઃખ થાય છે, કર્મબંધન વધે છે. અપેક્ષા જ ન હોય તો, ‘જે થાય છે તે તેમ થવાનું હતું માટે થયું’ એવી માન્યતા આવી જાય તો કદી કોઈની પાસે અપેક્ષા જ ન રહે. અપેક્ષા પૂર્ણ ન થાય તો ઘણું દુઃખ થાય અને ઝઘડા, કર્મબંધન, રાગ-દ્વેષ આદિનું કારણ બને છે. ખાસ કરીને જે લોકો સગાં હોય છે તેમાં આવી બાબતોને કારણે ઘર્ષણ ઊભું થાય છે. આપણે કોઈનું કામ કર્યું હોય

‘ભાવ’ વિના કરેલી ક્રિયા ક્યારેય ફળ આપી શકે નહિ. આથી જ આવી વાંઝણી ક્રિયાઓ કરવાને બદલે હૃદયને ભાવથી ભરપૂર બનાવી ધર્મઆરાધના કરીશું તો નક્કી આપણે અંતરાત્માના સુખને પામી શકીશું.

અત્યારનો યુગ એ ખૂબ જ ઝડપનો (Fast) યુગ છે. સવારે ઊઠે ત્યારથી રાતનાં સૂએ ત્યાં સુધી માનવીને નિરાંત તો હોતી જ નથી. આવા સમયમાં તે દુરસદે ધર્મકરણી તો ક્યાંથી કરવાનો હતો. સામાયિક, પ્રતિક્રમણ, ગુરુદર્શન જેવી ક્રિયાઓ માટે તો તે સમય ફાળવી શકવાનો નથી. આવા જીવો માટે જ્ઞાનીઓએ એક માર્ગ બતાવ્યો છે તે માર્ગે આગળ વધીએ, અંતરના ઉલ્લાસને વધારી તે આરાધના કરીએ તો આપણે અવશ્ય કર્મોથી હળવા બની શકીએ. આ ક્રિયાઓ કરવી આમ તો સાવ સરળ છે અને યોગ્ય રીતે કરવામાં આવે તો પુણ્યના ઢગલા તથા કર્મનિર્જરા અવશ્ય થઈ શકે.

આખા દિવસમાં કદાચ માનવી કાંઈ ન કરી શક્યો હોય તો આટલું અવશ્ય કરવું જ જોઈએ. રોજ રાત્રે સૂતા પહેલા આ પાંચ શબ્દો હૃદયસ્થ જરૂરથી કરી લેવા. ઉત્કૃષ્ટ ભાવથી તે પ્રમાણે જો કરાશે તો આત્મા કર્મોથી હળવો જરૂર બનશે.

(૧) ખામેમિ : દિવસ દરમિયાન કરેલા કાર્યોમાં કોઈને દુઃખ પહોંચાડ્યું હોય, કોઈને ન ગમે તેવું કર્યું હોય, એકેન્દ્રિયાદિ જીવોની વિરાધના કરી હોય તે સર્વેની ક્ષમા માગવી. ક્ષમા માગવાથી તે જીવ સાથે કરેલા વેરના અનુબંધ છૂટી જાય છે.

(૨) મિચ્છામિ : સંસારમાં રહેલા જીવોને ડગલે ને પગલે પાપનાં કાર્યો કરવાં પડે છે. જે કરવું જરૂરી જ છે, તેના વગર જીવી શકાય તેમ જ નથી તેવા પાપ તો કરવા જ પડે છે. પણ જે શોખ માટે, બીજાને સારું લગાડવા માટે, દેખાડા માટે અનર્થાદિ પાપ કરતાં હોઈએ તે ન કરવાં. અર્થદંડના કરેલા પાપોની અંતઃકરણથી માફી માંગવી.

(૩) વંદામિ : દેવ, ગુરુ અને ધર્મને વંદન નમસ્કાર કરું છું. જે પણ પંચમહાવ્રતધારી સુસાધુ-સુસાધ્વી ભગવંતો ભગવાનની આજ્ઞા પ્રમાણે વિચરતા હોય તેમને અંતરના ઉત્કૃષ્ટ ભાવથી વંદન કરી પોતે પણ પંચમહાવ્રત અંગીકાર ક્યારે કરી શકશે તે મનોરથ સેવવો. માત્ર સેવવો જ નહિ, તે સફળ થાય તે માટે એ

માર્ગે આગળ વધતા જવું.

(૪) અનુમોદનામિ : આ કર્મભૂમિમાં જ્યાં પણ સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યગ્દર્શન સમ્યક્ચારિત્ર અને સમ્યક્તપની આરાધના થાય છે તેની હું અંતરના ઉલ્લાસથી અનુમોદના કરું છું. આ ચારેય ધર્મની આરાધના હું સંપૂર્ણ રીતે કરી શકું એવા આશીર્વાદ આપો.

(૫) વોસિરામિ : ચાર ગતિ, ચોવીસ દંડક, ચોરાસી લાખ જીવાયોનિમાં ભટકતા મારા-તમારા જીવે અનેક ભવોમાં અનેક પુદ્ગલો છોડ્યા હશે. કેટલાય જન્મ-મરણ થયા બાદ હજી પણ પૂર્વકૃત કર્મો ભોગવી રહ્યો છું. આ સર્વે પાપકર્મોને હું અંતરના ભાવથી વોસિરાવું છું.

ઉપરના પાંચ શબ્દો તો ઘણા સરળ છે, યાદ પણ રહી જાય તેવા છે, પરંતુ તેને હૃદયસ્થ બનાવી આચરણમાં ઉતારીશું તો આપણે અનેક કર્મોની નિર્જરા કરી શકીશું. ખામેમિ અને મિચ્છામિ એ પ્રતિક્રમણની જ નાની સાધના છે. જો યોગ્ય રીતે થશે તો આ નાની આરાધનામાં પણ કર્મોના ઢગલા બાળવાની જબરી તાકાત છે. બસ, આ પર્યુષણમાં અંતરથી જો આટલી આરાધના કરીશું તો મોક્ષમાર્ગે આગળ વધતા આપણને કોઈ નહિ રોકી શકે. આવી ધર્મઆરાધના કરતાં કરતાં મુક્તિના શાશ્વતા સુખને પામીએ એ જ અત્યર્થના, અંતરની ભાવના.

સમ્યક્ તપ

(પાના નં. ૨૨ પરથી ચાલુ...)

વિવેક - વિકળતા છે કારણ કે અયોગ્ય વ્યક્તિ સામે કે સર્વ સાધારણના સામે વ્યક્તિગત દોષ બતાવવાથી પોતાની શુદ્ધિની જગ્યાએ ધર્મની અપ્રભાવના વધારે થાય છે કારણ કે સામાન્ય વ્યક્તિ તેનાથી છળ ગ્રહણ કરે છે કે જુઓ, આવા ધર્માત્માઓમાં પણ આવા મોટા - મોટા દોષ જોવામાં આવે છે તો આપણે આવા દોષ કરીએ તેમાં કોઈ મોટી વાત નથી, એવો વિચાર કરી સામાન્ય અવિવેકીજન પોતાના દોષોનું પોષણ કરે છે. માટે આલોચના યોગ્ય ગુરુના સામે જેમનામાં અપરિસ્ત્રાવિત્વ આદિ ગુણ હોય તથા એકાંતમાં કરવાનું વિધાન આગમમાં બતાવ્યું છે.

તપની આરાધનાનું પર્વ - પર્યુષણ મહાપર્વ

મિતેશભાઈ એ. શાહ

પ્રાણીમાત્રને પ્રેમનો સંદેશ આપતું પર્વ એટલે પર્યુષણ, અહિંસાની આલબેલ પોકારતું પર્વ એટલે પર્યુષણ, આત્માની નિકટતા પ્રાપ્ત કરવાનું પર્વ એટલે પર્યુષણ, વિભાવથી સ્વભાવ તરફ વળવાનું પર્વ એટલે પર્યુષણ, જીવનની સરગમ પર સ્નેહનાં સૂર છેડતું પર્વ એટલે પર્યુષણ, જાતમાં જીવવાની રીત બતાવતું પર્વ એટલે પર્યુષણ, સહુના પ્રત્યે આંતરપ્રીત જગાડતું પર્વ એટલે પર્યુષણ. આપણે હેતુપ્રીતના તોરણ બાંધતા અને તૂટેલા દિલોના તારોને સાંધતા આ પર્વને વધાવીએ. આ મહાપર્વની પાવન પળોને તપ, ત્યાગ અને પ્રભુભક્તિની ભીનાશથી મંગળમય બનાવીએ. આ લોકોત્તર પર્યુષણ મહાપર્વનું સ્વાગત આપણે જ્ઞાનનો મંગલદીપ પ્રગટાવીને, ધૈર્યની ધૂપસળી સળગાવીને, આરાધનાના અબીલગુલાલ ઉડાડીને, અહિંસાના અક્ષતના સ્વસ્તિક રચીને, સર્વ જીવોને અભયદાન આપીને, અનુકંપાની અલખ જગાવીને કરીએ. શ્રી પર્યુષણ પર્વ એટલે ત્યાગ, તપ અને તિતિક્ષાનું પર્વ - સંયમ, સાધના અને સદ્વિચારોનું પર્વ - અનુકંપાની આરાધના અને આત્મશુદ્ધિનું પર્વ - આત્મસાક્ષાત્કાર અને આત્મોન્નતિનું પર્વ, ભીતરને બદલવાનું પર્વ, અંતરને ભક્તિથી રંગવાનું પર્વ, સંવેદના જગાડવાનું પર્વ.

સામાન્ય માનવી વર્ષમાં ઓછામાં ઓછા આઠ દિવસો ધર્મની આત્માની આરાધના કરે તે હેતુથી મહાપુરુષોએ શ્રી પર્યુષણ મહાપર્વનું આયોજન કર્યું છે. આ દિવસોમાં અર્થ અને કામરૂપી પુરુષાર્થને તિલાંજલિ આપી માત્ર ધર્મની આરાધના કરવાની હોય છે. પરિ = ચારે બાજુથી, ઉસ્ = વસવું, ચારે બાજુથી આત્માની સમીપ રહેવાનો પ્રયત્ન કરવાનું પર્વ એટલે પર્યુષણ. આ પર્વ દરમિયાન પરમાત્માની પૂજા-ભક્તિ, અમારિ પ્રવર્તન, ચૈત્યવંદન, સ્વાધ્યાય, દાન, સંયમ, તપ, ક્ષમાપના, સાધર્મી વાત્સલ્ય જેવાં કર્તવ્યો બજાવવાં આવશ્યક છે. આ પર્વ લોકોત્તર પર્વ છે કે જેમાં આત્મશુદ્ધિનો પ્રયત્ન કરવામાં આવે

છે. આ પર્વ દરમિયાન આત્મશુદ્ધિ અર્થે સાધકો પોતાની શક્તિ અનુસાર તપની આરાધના કરે છે. કર્મોને આત્મા તરફ આવતા રોકવાં તેનું નામ સંવર અને આત્મા સાથે લાગેલા કર્મોને એકદેશ ખેરવી નાખવા તેનું નામ નિર્જરા. તપસા નિર્જરા ચ । તપ કરવાથી કર્મોની નિર્જરા થાય છે.

કર્મક્ષયાર્થમ્ તપ્યતઃ ઇતિ તપઃ । કર્મના ક્ષય અર્થે તપવું તેને તપ કહે છે. અનશન, ઊણોદરી, વૃત્તિપરિસંખ્યાન, રસપરિત્યાગ, વિવિક્ત શય્યાસન અને કાયકલેશ આ છ બાહ્યતપ છે. પ્રાયશ્ચિત્ત, વિનય, વૈયાવૃત્ત, સ્વાધ્યાય, વ્યુત્સર્ગ અને ધ્યાન - આ છ અંતરંગ તપ છે. આ તપને ટૂંકમાં સમજાવે :

(૧) અનશન (ઉપવાસ) : વિષય, કષાય તથા આહારના ત્યાગને અનશન કહે છે. ઇન્દ્રિયોને વિષયોમાં જતી રોકવાં અને મનને આત્મસ્વરૂપમાં જોડવાં મહાપુરુષોએ ઉપવાસ કરવા કહ્યાં છે. અનશન દરમિયાન ખાદ્ય, સ્વાદ્ય, લેહ્ય અને પેય-એમ ચાર પ્રકારના આહારનો ત્યાગ કરવાનો હોય છે. ઉપવાસ દરમિયાન નોકરી-ધંધા, આરંભ-પરિગ્રહનો ત્યાગ કરીએ તો વિશેષ ફળની પ્રાપ્તિ થાય.

(૨) ઊણોદરી : ભૂખ કરતાં ઓછું ખાવું તેને ઊણોદરી કહે છે. આહારનું પ્રમાણ એક ગ્રાસથી બત્રીસ ગ્રાસ સુધી કહ્યું છે. ઇચ્છાનુસાર ઘટતા પ્રમાણમાં આહાર લેવો તેને ઊણોદરી કહે છે.

(૩) વૃત્તિપરિસંખ્યાન : અર્થાત્ વૃત્તિઓને મર્યાદામાં રાખવી, વૃત્તિઓને કાબૂમાં લેવી. મુનિ આહાર લેવા નીકળે ત્યારે મનમાં આવી મર્યાદા કરીને નીકળે છે કે બે ઘરમાં જ આહાર મળે તો લેવો, દાતાર આ પ્રમાણેની પદ્ધતિથી આહાર આપે તો લેવો, નીરસ આહાર લેવો વગેરે. ભોજનની આશાને નિરાશ કરવા સારુ આ તપ કરવામાં આવે છે. આપણે પણ ભોજનમાં આજે ત્રણ વસ્તુઓ જ લઈશ વગેરે મર્યાદા

કરી શકીએ.

(૪) રસપરિત્યાગ : ખાંડ, મીઠું, દૂધ, દહીં, ઘી, તેલ - આ છ પ્રકારના રસોમાંથી એક, બે કે તેથી વધારે રસોનો ત્યાગ કરવો તેને રસપરિત્યાગ કહે છે. ઈન્દ્રિયોના વિષયોને જીતવા સાધક રસ વગરનું - નીરસ ભોજન કરે છે, જૈન પરિભાષામાં તેને આયંબિલ પણ કહે છે. આ તપ કરવાથી આહાર પર વિજય મેળવી શકાય છે.

(પ) વિવિક્ત શય્યાસન : બેસવાનું સ્થાન તે આસન છે અને સૂવાનું સ્થાન તે શય્યા છે. એકાંત સ્થાનમાં બેસવું અને સૂવું તેને વિવિક્ત શય્યાસન કહે છે. જ્યાં ચિત્તમાં ક્ષોભ કરવાવાળા કોઈ પદાર્થો ન હોય તેવા એકાંત સ્થાનમાં મુનિઓ સૂવે-બેસે છે. મુનિઓને પોતાનું સ્વરૂપ સાધવાનું છે, વીતરાગતા સાધવાની હોય છે.

(૬) કાયકલેશ : શરીરને કષ્ટ આપવું તેને કાયકલેશ કહે છે. ઠંડી-ગરમી સહન કરવી, ડાંસ-મચ્છરના ચટકા સહન કરવાં વગેરે. મુનિઓ ઉપસર્ગને જીતવાવાળા હોય છે. તેનાથી તેમના ચિત્તમાં ખેદ ઉપજતો નથી. તેઓને કાયા અને ઈન્દ્રિયો પ્રત્યે નિર્મમત્વભાવ હોય છે.

(૭) પ્રાયશ્ચિત્ત : 'પ્રાયઃ' એટલે અપરાધ, 'ચિત્ત' એટલે તેની શુદ્ધિ કરવી તેનું નામ પ્રાયશ્ચિત્ત. મન વચન-કાયાથી, કૃત-કારિત-અનુમોદનાથી જે કંઈ પાપદોષો થઈ ગયા હોય તેનો હૃદયથી પસ્તાવો થાય, પોતાના દોષોની પ્રભુ-ગુરુ સમક્ષ માફી માગવી અને ગુરુ જે પ્રાયશ્ચિત્ત આપે તે ગ્રહણ કરવું તથા ભવિષ્યમાં એવા દોષો ન કરવાની પ્રતિજ્ઞા લેવી. પ્રાયશ્ચિત્તરૂપી પુનિત ઝરણામાં સ્નાન કરવાથી સાધક શુદ્ધ બને છે.

(૮) વિનય : શ્રી દેવ-ગુરુ-ધર્મ પ્રત્યે અંતરનો આદરભાવ તેને વિનય કહે છે. જ્ઞાનપ્રાપ્તિનો શ્રેષ્ઠ ઉપાય તે વિનય છે. દર્શનવિનય, જ્ઞાનવિનય, ચારિત્ર વિનય, તપવિનય અને ઉપચાર વિનય - એમ વિનયના પાંચ પ્રકાર છે. આધ્યાત્મિક વિકાસ માટે વિનય ગુણને વિકસાવવો જરૂરી છે. 'અહમ્' ની રાખ પર પરમાત્માના દર્શન કરી શકાય છે.

(૯) વૈયાવૃત્ત (સેવા) : ઉપસર્ગ, વૃદ્ધાવસ્થા કે રોગાદિકથી પીડિત સાધુજનોની મન-વચન-કાયાથી જરૂરિયાતની વસ્તુઓ આપીને સેવા કરવી. રોગી હોય તેમનો યોગ્ય ઔષધિથી ઉપચાર કરવો, વૃદ્ધ હોય તેમની શારીરિક સેવા કરવી.

(૧૦) સ્વાધ્યાય : જિનેશ્વર પ્રણીત શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ કરવો તેને સ્વાધ્યાય નામનું તપ કહે છે. આ તપ તત્ત્વનો નિશ્ચય કરવામાં તથા ધ્યાનની સિદ્ધિ કરવામાં સહાયભૂત થાય છે. વાચના, પૃચ્છના, અનુપ્રેક્ષા, આમ્નાય અને ધર્મોપદેશ - એમ સ્વાધ્યાયના પાંચ પ્રકાર છે. આ કાળનું ઉત્તમ તપ સ્વાધ્યાય છે.

(૧૧) વ્યુત્સર્ગ : કાયા પ્રત્યેની માયા છોડવાનો અભ્યાસ કરવો તેને વ્યુત્સર્ગ કહે છે. મુનિઓ કાયાથી મમત્વ છોડી, પોતાના જ્ઞાનસ્વરૂપ આત્મામાં, શુદ્ધોપયોગરૂપ થઈ તલ્લીન થાય છે ત્યારે અનેક ઉપસર્ગો આવે, રોગ આવે કે શરીરને કોઈ છેદી નાખે છતાં પણ તેઓ સ્વરૂપથી ચલિત થતા નથી.

(૧૨) ધ્યાન : જ્ઞાનનો ઉપયોગ એક જોયવસ્તુમાં અંતર્મુહૂર્ત લીન થાય - એકાગ્ર થાય તેને ધ્યાન કહે છે. આર્ત અને રૌદ્રધ્યાન તે અશુભ ધ્યાન છે, ધર્મધ્યાન અને શુકલધ્યાન તે શુભ ધ્યાન છે. ધ્યાનરૂપી અગ્નિથી કર્મો બળી જાય છે અને સાક્ષાત્ મોક્ષની પ્રાપ્તિ થાય છે.

પર્યુષણ મહાપર્વ દરમિયાન આપણે શક્તિ અનુસાર તપની આરાધના કરીએ. આ મહાપર્વનું આગમન આપણા અંતરના ઓરડાને દિવ્ય પ્રકાશથી પ્રકાશિત કરે, જીવનને મહોત્સવ બનાવે એવી મંગલ કામના.

-:સુસંસ્કારોના સિંચનની કુંચીઓ:-

સાદું જીવન અને ઉચ્ચ વિચાર એ આપણી સંસ્કૃતિનું સર્વમાન્ય સૂત્ર છે. તેને અપનાવવાથી જીવન તંદુરસ્ત, ચિંતામુક્ત, સૌમ્ય અને સફળ બને છે. તે અપનાવવાથી ઘણો સમય બચે છે અને જીવનદ્યેયની સિદ્ધિમાં ઘણી અનુકૂળતા પ્રાપ્ત થાય છે.

BANGLORE

શ્રી જયેશભાઈ જૈન (સુજય એન્ટરપ્રાઈઝ)

ફોન : (૦૮૦) ૨૨૮૭૨૮૮૮,

મો. ૦-૯૩૪૧૦૪૧૮૪૭

૦-૯૯૪૫૮૨૨૮૫૬, ૦-૯૯૮૦૭૨૪૬૧૯

CHENNAI

શ્રી કિરણભાઈ તુરબિયા

મો. ૦-૯૮૪૦૧ ૮૯૧૦૪

હિંમતનગર

શ્રી જયંતીભાઈ કે. શાહ

ફોન : (૦૨૭૭૨) ૨૩૪૬૪૮, મો. ૯૩૭૭૪ ૬૭૯૫૬

KOLKATA

શ્રી અશ્વિનભાઈ ભાનુભાઈ દેસાઈ

૩૫-૧, જવાહરલાલ નહેરુ રોડ,

કેલાસ બિલ્ડિંગ, ફ્લેટ નં. ૧૧એ, કોલકાતા.

મો. ૦-૯૩૩૧૦ ૮૫૮૪૮/૪૭

લક્ષ્મીપુરા

શ્રી લાલજીભાઈ પટેલ - ફોન : (૦૨૭૭૫) ૨૪૧૩૭૪

મો. ૯૯૨૪૭૪૨૨૭૫, ૭૬૯૮૨૮૪૭૪૫

PUNE

શ્રી શૈલેષભાઈ પ્રતાપભાઈ મહેતા

ફોન : (૦૨૦) ૨૪૪૫૪૪૬૪, ૦-૯૭૬૩૭૨૮૨૮૯

રાજકોટ

શ્રી નરેન્દ્રભાઈ વૃજલાલ શાહ

ફ્લેટ નં. ૨, કૃતિ ગોલ્ડ એપાર્ટમેન્ટ,

૪, બાલમુકુંદ પ્લોટ, નિરમલા કોન્વેન્ટ રોડ,

રાજકોટ. ફોન : (૦૨૮૧) ૨૫૮૫૧૯૦

મો. ૯૪૨૭૨ ૫૪૫૫૯

રખિયાલ

શ્રી રામજીભાઈ પટેલ (લોકનાદ શિક્ષણ સંકુલ)

ફોન : (૦૨૭૧૬) ૨૬૭૬૩૩, ૯૮૨૫૪૮૪૭૯૫

સુરેન્દ્રનગર

શ્રી અપૂર્વભાઈ સુરેશભાઈ શેઠ

વર્ધમાન મૂળજી એન્ડ સન્સ

ફોન : (૦૨૭૫૨) ૨૩૨૩૦૬, ૨૮૫૧૭૮

મો. ૯૮૨૫૩ ૫૫૯૨૧, ૯૪૨૬૭ ૫૫૧૬૬

વડોદરા

શ્રીમતી શિલ્પાબેન પુલકિતભાઈ મહેતા

C/O. ભારત ઉદ્યોગ હાટ

ફોન : (૦૨૬૫) ૨૪૨૬૭૯૭,

(ઘર) ૨૪૮૧૭૩૮, મો. ૯૩૭૬૨ ૧૬૨૬૬

OVERSEAS

U. K. (0044)

1. Mrs. Shrutiben Malde - Ph. 208-668-3057

2. Mr. Vinaybhai K. Shah

Ph. 208-951-5424, 740-711-9456

3. Mr. Harshadbhai Sanghrajka

Ph. 208-954-9632, 192-324-9898

M. 0044-796-972-2109

U.S.A. (001)

4. Mr. Prafulbhai Lakhani

Ph. 631-423-9647, (O) 516-679-1200

M. 516-901-9368

5. Mr. Mahedrabhai Khandhar

Ph. 714-894-2930, 714-376-5112

6. Mr. Birenbhai Pravinbhai Mehta

Ph. 714-389-3672

KENYA

7. Mr. Manubhai S. Shah, Ph. 254-2375-1679

CANADA (Toronto)

8. Mr. Jyotindrabhai Soneji, Ph. 905-669-5318

સમાજ-સંસ્થા દર્શન

સંસ્થા સંચાલિત 'વિદ્યા-ભક્તિ-આનંદધામ' ગુરુકુળનું S.S.C. નું ૧૦૦% પરિણામ

સંસ્થા સંચાલિત 'વિદ્યા-ભક્તિ-આનંદધામ' ગુરુકુળના ધોરણ-૧૦ ના વિદ્યાર્થીઓનું બોર્ડનું પરિણામ દર વર્ષની જેમ ૧૦૦% આવેલ છે. એસ.એસ.સી. ની પરીક્ષામાં સફળતા મેળવવા બદલ નીચેના વિદ્યાર્થીઓ, ગૃહપતિ આદિ. શ્રી મેહુલભાઈ પંડ્યા તથા ગુરુકુળ કમિટીને સંસ્થા તરફથી ખૂબ ખૂબ અભિનંદન પાઠવવામાં આવે છે.

ક્રમ	વિદ્યાર્થીનું નામ	પર્સન્ટાઈલ રેન્ક	ક્રમ	વિદ્યાર્થીનું નામ	પર્સન્ટાઈલ રેન્ક
૧.	જિંજાળા વિશાલ સી.	૯૨.૩૨	૭.	ચૌધરી વિનસ બી.	૫૪.૯૨
૨.	કલસરિયા વિકાસ એ.	૯૧.૬૪	૮.	માલકિયા રોનક એમ.	૪૪.૦૭
૩.	કાતરિયા હાર્દિક જે.	૬૪.૨૩	૯.	ચૌધરી ક્રિશ એચ.	૪૪.૦૭
૪.	જિંજાળા જય જી.	૫૯.૫૨	૧૦.	કાપડિયા જયદીપ પી.	૪૨.૯૩
૫.	બારોટ હેત એસ.	૬૯.૯૯	૧૧.	ચૌધરી નૈતિક આર.	૩૯.૯૬
૬.	સોલંકી જિગર વી.	૫૧.૪૫			

સંસ્થામાં શ્રી ગુરુપૂર્ણિમા પર્વની ઉજવણી

આપણી સંસ્થામાં તા. ૦૫-૦૭-૨૦૨૦ ના રોજ શ્રી ગુરુપૂર્ણિમા પર્વની ઉજવણી કરવામાં આવી. આ પ્રથમ એવી ગુરુપૂર્ણિમા છે કે જેમાં પૂજ્ય સાહેબજીના પ્રત્યક્ષ આશીર્વાદ-સત્સંગાદિની પ્રાપ્તિ ન થઈ, છતાં પરોક્ષ રૂપે પૂજ્યશ્રીના શુભાશીર્વાદ આપણા સૌ પર છે. સૌએ સજળ નયને પૂજ્યશ્રીના અનંતા પારમાર્થિક ઉપકારોને વાગોળ્યા.

સવારે જિનાભિષેક બાદ શ્રી દેવ-શાસ્ત્ર-ગુરુની પૂજા કરવામાં આવી. તે અગાઉ પ્રાતઃકાળની ભક્તિ બાદ સંતકુટિરમાં પૂજ્યશ્રીના ભાવપૂર્વક દર્શન કરીને સૌએ પરોક્ષરૂપે આશીર્વાદ મેળવ્યા. બા.બ્ર. પૂજ્યશ્રી ગોકુળભાઈ, પૂજ્ય રાકેશભાઈ તથા પૂજ્ય ભાઈશ્રી નલીનભાઈના ગુરુપૂર્ણિમા નિમિત્તેના સંદેશ સૌએ વીડિયો ક્લિપ દ્વારા માણ્યા. આદિ. પદ્મશ્રી ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈએ પણ વીડિયો ક્લિપ દ્વારા ગુરુના આપણા પર અનંતા ઉપકારો, ગુરુપૂર્ણિમાનું મહત્ત્વ તેમજ પૂજ્યશ્રીના ગુણાનુવાદ તથા પૂજ્યશ્રી સાથેના સંસ્મરણો વાગોળ્યા હતા.

પૂજ્ય બહેનશ્રીએ પ્રાસંગિક ઉદ્બોધનમાં જણાવ્યું કે પૂજ્યશ્રી સદેહે આપણી વચ્ચે ઉપસ્થિત નથી પરંતુ તેઓનો અક્ષરદેહ તો આપણી પાસે છે. પૂજ્યશ્રીના જીવનમાંથી પ્રેરણા લઈને જીવનને સાર્થક બનાવીએ. સ્વરૂપના અજ્ઞાનને કારણે આપણે સંસારમાં પરિભ્રમણ કરીએ છીએ. આ પરિભ્રમણ ટાળવા પરમાત્મા અને સદ્ગુરુનું શરણ અંગીકાર કરવું. પૂજ્યશ્રીને મિથ્યાત્વના નાશથી સમ્યક્ત્વનો ગુણ પ્રગટ થયો હતો. પ્રશાંત મુદ્રા, પ્રસન્નતા, કષાયની ઉપશાંતતા, સહજતા, સરળતા, વાત્સલ્યભાવ જેવા અનેક સદ્ગુણોથી પૂજ્યશ્રીનું જીવન સુશોભિત હતું. પૂજ્યશ્રીનો બોધ જીવનમાં ઉતારીને આપણું જીવન સફળ બનાવીએ.

બા.બ્ર. આદિ. સુરેશજીએ પ્રાસંગિક ઉદ્બોધનમાં જણાવ્યું કે મહાનતાના ગુણો જેમનામાં છે તે ગુરુ, ગુરુ એટલે ગુણોનો સમૂહ, જેમનામાં ગુરુતા પ્રગટ થઈ છે તે ગુરુ. પૂજ્ય સાહેબજીમાં કરુણા અને વિનયના

આ ઉપરાંત શક્તિ અનુસાર સૌએ ઉપવાસ, એકાસણા, વૃત્તિપરિસંખ્યાન, રસપરિત્યાગ વગેરે તપ કર્યા હતા. આદ. તરલાબેન દિનેશભાઈ બાવીસી પરિવારે તપસ્વીઓના પારણાને લાભ લીધો હતો. આ પ્રસંગે જૈનમ જિજ્ઞેશભાઈ શાહ પરિવાર તરફથી રૂ. ૫૦/- ની પ્રભાવના અને શ્રી ઉષાબેન મહેન્દ્રભાઈ કોઠારી તરફથી રૂ. ૧૦/- ની પ્રભાવના કરવામાં આવી હતી.

=સંસ્થાના વિવિધ વિભાગોમાં આર્થિક સહયોગ આપનારા દાનવીર મહાનુભાવો=

સંસ્થાના વિવિધ વિભાગોમાં આર્થિક સહયોગ આપનારા નીચેના દાનવીર મહાનુભાવોને સંસ્થા સાભાર ધન્યવાદ પાઠવે છે :-

પૂજ્યશ્રી સ્મૃતિફંડ :	(૧) શ્રી ભારતીબેન પ્રવીણભાઈ મેહતા, USA	\$ ૨૪૦૦/-
	(૨) શ્રી શ્રુતિબેન માલદે, લંડન હસ્તે : શ્રી જયંતિલાલ વી. શાહ	રૂ. ૧,૧૧,૧૧૧/-
	(૩) શ્રી ઉષાબેન કિશોરભાઈ શેઠ, યુ.એસ.એ.	રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/-
	(૪) શ્રી બીનાબેન જે. સોમાણી, અમદાવાદ હસ્તે : શ્રી હંસાબેન ભાવસાર	રૂ. ૬૦,૦૦૦/-
	(૫) શ્રી જયંતિલાલ કે. શાહ, હિંમતનગર	રૂ. ૫૧,૦૦૦/-
	(૬) શ્રી ઈલાબેન શરદભાઈ ડેલીવાળા, મુંબઈ	રૂ. ૫૦,૦૦૦/-
	(૭) શ્રી વિધિ ભાવિનભાઈ ડેલીવાળા, મુંબઈ	રૂ. ૫૦,૦૦૦/-
	(૮) શ્રી મીનાબેન બિપિનભાઈ મણિયાર, અમદાવાદ હસ્તે : બિપિનભાઈ મણિયાર	રૂ. ૨૫,૦૦૦/-
	(૯) શ્રી જયવંતીબેન કાંતિલાલ શાહ, મુંબઈ	રૂ. ૨૫,૦૦૦/-
	(૧૦) શ્રી સુશીલાબેન પી. કારાણી, મુંબઈ	રૂ. ૨૫,૦૦૦/-
	(૧૧) શ્રી ચંદ્રિકાબેન ચંદ્રકાંતભાઈ ગોસલિયા, અમદાવાદ	રૂ. ૨૫,૦૦૦/-
	(૧૨) શ્રી હેમાંગ બી. શાહ, અમદાવાદ	રૂ. ૨૧,૦૦૦/-
સાધારણ ફંડ :	(૧) શ્રી ઋષભ ડી. સોલાની, મુંબઈ હસ્તે : શ્રી નિતીનભાઈ પારેખ	રૂ. ૨,૩૦,૦૦૦/-
	(૨) શ્રી દીપક આર. સોલાની, અમદાવાદ હસ્તે : શ્રી નિતીનભાઈ પારેખ	રૂ. ૨,૩૦,૦૦૦/-
	(૩) શ્રી ભોગીલાલ એન્ડ બ્રધર્સ, અમદાવાદ હસ્તે : શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ (સાઈકલવાળા)	રૂ. ૧૦,૫૦૦/-
ગુરુકુળ :	(૧) શ્રી આરતીબેન ભાર્ગવભાઈ પટેલ, અમદાવાદ હસ્તે : શ્રી ભાર્ગવભાઈ પટેલ	રૂ. ૨૧,૦૦૦/-
	(૨) શ્રી રસિલાબેન મનહરલાલ શાહ, બેંગલોર હસ્તે : શ્રી પીયૂષભાઈ શાહ	રૂ. ૨૧,૦૦૦/-
નોટબુક વેચાણ સહાય :	(૧) શ્રી દિનેશચંદ્ર એસ. બાવીસી, રાજકોટ (ત્યાગી મહિમા, ભોજનાલય)	રૂ. ૬૧,૫૪૫/-

(૨) આગ્રા : જૈન ધર્મના ખ્યાતિપ્રાપ્ત વિદ્વાન, આચાર્યશ્રી વિદ્યાસાગરજીના પરમભક્ત, આગ્રા નિવાસી આદ. પંડિત રતનલાલજી બૈનાડાનું દેહાવસાન તા. ૧૬-૦૮-૨૦૨૦ ના રોજ થયું છે. તેઓ 'યથા નામ તથા ગુણ' અનુસાર જૈનજગતના અનોખા રત્ન હતા.

આદ. પંડિતજીને બાલ્યાવસ્થાથી જ ધાર્મિક અધ્યયનમાં ગહન રુચિ હતી. બાળપણથી જ તેઓ જૈન પાઠશાળામાં જતા હતા. જૈન ધર્મના ઊંડાણપૂર્વકના અધ્યયન અર્થે તેઓ ઈસરી(ઝારખંડ) બ્ર. સૂરજમલજી પાસે જતા તેઓની એક વિશેષતા હતી કે જ્યારે પણ તેઓને બહારગામ જવાનું થાય ત્યારે મુસાફરી દરમિયાન તેઓ પોતાની સાથે પુસ્તક લઈ જતા. અને તેનું અધ્યયન કરતા. જ્ઞાનપિપાસુ પંડિતજીની સમયનો સદુપયોગ કરવાની કેવી અદ્ભુત કળા ! ૧૪ વર્ષની અલ્પ વયે તેઓએ પોતાના ઉદ્યોગની શરૂઆત કરી. તેઓનું સમગ્ર જીવન સૌના માટે પ્રેરણાદાયક છે.

આદ. પંડિતજીની હાર્ટસર્જરી થઈ ત્યારે તેઓએ સંકલ્પ કર્યો હતો કે જો મારું આયુ શેષ રહેશે તો વેપારધંધાને તિલાંજલિ આપીને સમગ્ર જીવન જિનવાણીની સેવામાં સમર્પિત કરીશ. પોતે લીધેલા સંકલ્પને તેઓએ સારી રીતે પૂર્ણ કર્યો. પાઠશાળા અને શિબિરના માધ્યમથી તેઓશ્રીએ હજારો લોકોને જ્ઞાનગંગામાં સ્નાન કરાવ્યું હતું. આ રીતે વીતરાગ ધર્મની પ્રભાવનામાં તેઓએ બહુમુખી યોગદાન આપ્યું. પારસ ચેનલ પર આવતા 'જ્ઞાનશાળા' કાર્યક્રમ અંતર્ગત તેઓએ શ્રી તત્ત્વાર્થસૂત્ર, શ્રી છહઢાળા, શ્રી પુરુષાર્થસિદ્ધિ ઉપાય, શ્રી દ્રવ્યસંગ્રહ, શ્રી સમયસાર જેવા અનેક સત્શાસ્ત્રોનું રસપ્રદ રીતે પીયૂષપાન કરાવી અનેક ધર્મપ્રેમી લોકોને તૃપ્ત કર્યા હતા. તેઓ વર્ષમાં ૧૦ કરતાં વધારે ધાર્મિક શિબિરોનું આયોજન કરતા. પંડિતજીએ આચાર્યશ્રી વિદ્યાસાગરજી મહારાજને ૨૦,૦૦૦ થી પણ અધિક પ્રશ્નો પૂછીને પોતાની જિજ્ઞાસા સંતોષી હતી. ઈ.સ. ૧૯૯૬ માં મુનિપુંગવ સુધાસાગરજી મહારાજે શ્રમણ સંસ્કૃતિ સંસ્થાન, સાંગાનેરની જવાબદારી પંડિતજીને સોંપી હતી, જે તેઓએ પોતાના વિશાળ ધાર્મિક જ્ઞાન અને ઉત્તમ આચરણ થકી સુપેરે બજાવી હતી. તેઓ અધ્યયન કરાવતી વખતે આસન બદલતા નહિ ! પંડિતજીએ આચાર્યશ્રી પાસેથી બે પ્રતિમાવ્રત ગ્રહણ કર્યા હતા. ધાર્મિક અધ્યયન અને અધ્યાપનમાં તેઓને વિશેષ રુચિ હતી. વીતરાગદર્શનના તેઓ ઊંડા અભ્યાસી હતા અને જ્ઞાનને પ્રસ્તુત કરવાની તેઓની અદ્ભુત કળા હતી. છેલ્લા ૧૫ દિવસથી તેઓનું સ્વાસ્થ્ય બગડ્યું હતું. સલ્લેખના લેવાની તીવ્ર ઈચ્છા હોવા છતાં દાક્તરો દ્વારા તેઓને માટે યાત્રાનિષેધ હોવાથી તેઓએ ચારેય પ્રકારના આહારનો ત્યાગ કરીને શ્રી નવકાર મહામંત્રના જાપપૂર્વક નશ્વર દેહનો ત્યાગ કર્યો.

પંડિતજીના દેહાવસાનથી જૈન સમાજને કદી પૂરી ન શકાય તેવી ખોટ પડી છે. તેઓશ્રી આગામી ભવમાં રત્નત્રયની પૂર્ણ આરાધના દ્વારા પંચમગતિ (પરમપદ) ને પ્રાપ્ત કરે તેવી સમસ્ત કોબા પરિવારની પ્રભુને હૃદયપૂર્વકની પ્રાર્થના છે.

(૩) સૂરત : જૈન શાસનના મૂર્ધન્ય પંડિત, તપાગચ્છીય શ્રાવકસમિતિના સલાહકાર પંડિતવર્ય શ્રી ધીરજલાલ ડાહ્યાલાલ મહેતા (ઉ.વ. ૮૪) નું વિ.સં. ૨૦૧૬, અષાઢ વદ-૫, શુક્રવાર, તા. ૧૦-૦૭-૨૦૨૦ ના રોજ દેહાવસાન થયું છે. જૈન સમાજમાં પંડિતજી તરીકે તેઓનું યોગદાન અનન્ય રહેલ છે. તેઓશ્રીએ ૭૦ વર્ષથી અધિક ચતુર્વિધ સંઘને બહુમૂલ્ય જ્ઞાનદાન આપી ખૂબ જ ઉપકાર કરેલ છે. તેઓ જન્મ્યા સુધી ગામમાં અને જીવ્યા જગતમાં. સાથે સાથે તેઓશ્રીએ જન્મભૂમિને પણ ઉજ્જવળ કરેલ છે. તેઓશ્રીએ માતૃસંસ્થા શ્રી યશોવિજયજી જૈન સંસ્કૃત પાઠશાળા, મહેસાણામાં શ્રુતજ્ઞાન મેળવી અનેક શ્રાવક-શ્રાવિકાઓને જ્ઞાનદાન આપ્યું હતું. તેમાંથી કેટલાય ઉત્તમ આત્માઓએ સંયમના પંથે પણ પગરવ માંડ્યા છે. ૪૫ થી

ફૂલવંતીબેન પરિવાર ખૂબ ઉત્સાહ અને પ્રેમથી ભોજનાદિની વ્યવસ્થા કરતા. વાત્સલ્યભાવ, સેવા અને સરળતા એ ફૂલવંતીબેનના જીવનની ધ્યાનાકર્ષક વિશેષતાઓ હતી. ઘણા વર્ષોથી કોબા સંસ્થાના જિનમંદિરના ધ્વજરોહણનો લાભ ફૂલવંતીબેન શાંતિલાલ મહેતા પરિવાર લઈ રહ્યા છે. આ સમયે તેઓ કોબા પધારતા અને સત્સંગ-ભક્તિનો લાભ લેતા. વિનય, સાદગી, સંતોષ, કરુણા, પરોપકાર, ધર્મપ્રેમ જેવા અનેક સદ્ગુણોની સુવાસથી તેઓશ્રીએ પોતાની જીવનરૂપી લતાને સુરભિમય બનાવી છે. પૂ. શાંતિકાકાના ધર્મમય જીવનમાં તેઓશ્રીએ પૂર્ણ સાથ - સહકાર આપ્યા છે. શિશિરભાઈ, સમીરભાઈ - સમગ્ર મહેતા પરિવારના વિકાસમાં તેઓએ મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપ્યું છે. કોબા સંસ્થા સાથે મહેતા પરિવારનો આત્મીયતાનો સંબંધ વર્ષોથી રહ્યો છે. સ્વર્ગસ્થના આત્માને પ્રભુ શાશ્વત શાંતિ આપે, તેઓ આગામી ભવોમાં પંચમગતિને પ્રાપ્ત કરે તેવી સમસ્ત કોબા પરિવારની પ્રભુને હૃદયપૂર્વકની પ્રાર્થના છે.

(૬) અમદાવાદ : શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર નિજાભ્યાસ મંડપ તથા વિહાર ભવન ટ્રસ્ટ (અમદાવાદ - વડવા - ઈડર) ના પ્રમુખ શ્રી અરવિંદભાઈ પોપટલાલ શાહના ધર્મપત્ની હંસાબેન (અનસૂયાબેન) નું ટૂંકી માંદગી બાદ તા. ૧૦-૦૮-૨૦૨૦ ના રોજ ૭૫ વર્ષની વયે દેહાવસાન થયેલ છે. સરળ સ્વભાવી, વિનયી, પ્રેમાળ, સદા સ્મિતમય હંસાબહેન, ધર્માનુરાગી, હળુકર્મી અને ભક્તિવાન હતા. સંત-મહાત્માઓ પ્રત્યે તેઓશ્રી ખૂબ આદર અને સમર્પણભાવ ધરાવતા હતા.

પૂજ્ય સંતશ્રી આત્માનંદજી સાહેબ સને ૧૯૭૦ થી પૂ. પોપટલાલ માસ્તર સાહેબ અને આદરણીયશ્રી જયંતીભાઈ સાથે સત્સંગ અર્થે તેમના ઘેર પધારતા ત્યારે હંસાબહેન પૂજ્યશ્રીની ખૂબ પ્રેમ અને ભક્તિભાવથી આગતાસ્વાગતા કરતા. જ્યારે પાલડી જ્ઞાનમંદિરમાં પૂ. શ્રી આત્માનંદજીના સ્વાધ્યાયનું આયોજન થતું ત્યારે તેઓ પૂજ્યશ્રીને હંમેશાં ભોજન માટે ઘેરે પધારવા વિનંતી કરતા અને પૂજ્યશ્રી પગલાં કરી લાભ આપતા.

તેઓ કોબા સંસ્થાના દરેક પ્રસંગે અવશ્ય સહભાગી થતાં. તેઓનો પૂ. બહેનશ્રી શર્મિષ્ઠાબેન સાથે આત્મીયતાનો ભાવ હતો.

હંસાબહેનનો કંઠ સુમધુર હતો અને જ્ઞાનમંદિર તથા ઈડર તીર્થ ક્ષેત્રે કાર્યક્રમોમાં તેઓનાં ભક્તિપદો આવકાર્ય થતાં. અગાઉ જ્ઞાનમંદિર ખાતે અને છેલ્લા સાતેક વર્ષથી ઈડર આશ્રમ ખાતે પર્યુષણમાં દૈનિક તથા સાંવત્સરિક ભાવ પ્રતિક્રમણ સ્પષ્ટ ઉચ્ચારથી ભણાવતાં. તેઓ આરાધના અર્થે અવારનવાર ઈડર આશ્રમમાં રોકાતા અને કેટલાક વર્ષો તો દર મહિને પાંચ દિવસ રોકાણ કરી પૂજ્યશ્રી યોગેશભાઈ સાહેબના માર્ગદર્શન પ્રમાણે મંત્રજાપ - ધ્યાન - સ્વાધ્યાય વગેરે આરાધના કરતાં. તેઓની માંદગી દરમિયાન પૂજ્યશ્રીએ પ્રત્યક્ષ પધારી તેઓને આત્મઆરાધનામાં ખૂબ બળ આપેલ. પૂજ્યશ્રી ગોકુળભાઈ સાહેબે કીમો સારવાર વખતે માંગલિક સંભળાવીને તેમના 'ભાવ' ઉલ્લાસમય રાખ્યા હતા.

હંસાબહેનને માર્ચ માસમાં કેન્સરના રોગનિદાન બાદ પૂજ્યશ્રી રાકેશભાઈ સાહેબે અંતિમ આરાધનાની તૈયારી અર્થે ઉપાસનાનો ક્રમ આપેલ અને તે પ્રમાણે તેઓ નિયમિત શ્રદ્ધાપૂર્વક ઉપાસના કરતા. તેઓના દેહત્યાગના ચાર કલાક પહેલા પૂજ્યશ્રીએ આઈ.સી.યુના બિછાને વીડિયો કોલ દ્વારા વોસિરાવાની - સંલેખનાની અંતિમ આરાધના કરાવી. આમ, તેમના ઉત્કૃષ્ટ પુણ્યયોગે ઉત્તમ પરિણામ સહિત તેમનું અંતિમ પ્રયાણ થયું.

સ્વર્ગસ્થના આત્માને પ્રભુ શાશ્વત શાંતિ આપે અને આગામી ભવોમાં તેઓ પંચમગતિને પ્રાપ્ત કરે તેવી સમસ્ત કોબા પરિવારની પ્રભુને હૃદયપૂર્વકની પ્રાર્થના છે.

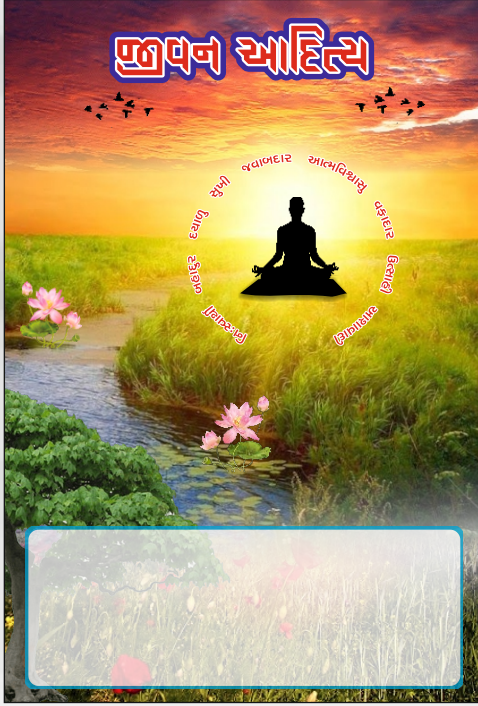

સંસ્થામાં વિવિધ રોપાઓનું વાવેતર

Registered under RNI No. : GUJGUJ/2008/25883

Permitted to post at Ahmedabad PSO on 15th of every month under Postal Regd. No. : GAMC - 309/2018-2020
issued by SSP Ahmedabad valid upto 31-12-2020 - Publication Date 15th of every month

સંસ્થા
પ્રકાશિત
દિવાળી
પુસ્તિકા

દિવ્યધ્વનિ

નું મુખપૃષ્ઠ

આ અંકના વિશિષ્ટ સહયોગી ઘાતા

- 1 'દિવ્યધ્વનિ' ઓગસ્ટ-સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૦ સંયુક્ત અંક માટે રૂા. ૨૧,૦૦૦/- નો આર્થિક સહયોગ
સ્વ. વસંતબેન પ્રાણલાલ શાહ પરિવાર
તરફથી પ્રાપ્ત થયેલ છે. સંસ્થા તેઓશ્રીના આ 'જ્ઞાનદાન'ની અનુમોદના કરે છે.
- 2 'દિવ્યધ્વનિ' ઓગસ્ટ-સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૦ સંયુક્ત અંક માટે રૂા. ૨૧,૦૦૦/- નો આર્થિક સહયોગ
એક મુમુક્ષુ પરિવાર, બોપલ, અમદાવાદ
તરફથી પ્રાપ્ત થયેલ છે. સંસ્થા તેઓશ્રીના આ 'જ્ઞાનદાન'ની અનુમોદના કરે છે.

Printed & Published by Smt. Dr. Sharmisthaben M. Soneji on Behalf of

Shrimad Rajchandra Adhyatmik Sadhana Kendra - Koba - 382 007. Dist. Gandhinagar (Gujarat).

Printed at Bhagwati Offset, 16/C, Bansidhar Estate, Bardolpura, Ahmedabad - 380 004. Editor : Shri Mitesh A. Shah

To,